

Міністерство освіти і науки України
Київський національний торговельно-економічний університет
Вінницький торговельно-економічний інститут

*«Актуальні проблеми сучасної
транслятології, лінгвокраїнознавства
та теорії міжкультурної комунікації»*

**ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
II Всеукраїнської науково-практичної
Інтернет–конференції з міжнародною
участю**

28 березня 2017 року

Вінниця 2017

УДК 81'1
ББК 81
А 43

Актуальні проблеми сучасної транслятології, лінгвокраїнознавства та теорії міжкультурної комунікації: збірник матеріалів II Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції з міжнародною участю. – Вінниця: Центр підготовки наукових та навчально-методичних видань ВТЕІ КНТЕУ, 2017. – 101 с.

У збірнику матеріалів міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції «Актуальні проблеми сучасної транслятології, лінгвокраїнознавства та теорії міжкультурної комунікації» розглянуто низку питань, що стосуються загальної теорії перекладознавства, практики технічного та художнього перекладу, складників перекладацької компетентності, інновацій в підготовці перекладачів, а також перспектив розвитку дискурсознавства, комунікативної лінгвістики та міжкультурної комунікації на теренах лінгвогерманістики та лінгвославістики.

Редакційна колегія:

Голова редакційної колегії – **Замкова Н.Л.**, д. філос. н., доцент.

Відповідальний секретар – **Мартінова Л.Б.**, к. філол. н., доцент.

Члени редакційної колегії:

Іваницька Н.Б., д. філол. н., професор; **Вуколова В.О.**, к. філол. н., доцент;

Гладь С.В., к. філол. н., доцент; **Чугу С.Д.** к. філол. н., доцент, **Бондар Н.Д.**, к.пед.н., асистент.

Друкується за ухвалою Вченої Ради Вінницького торговельно-економічного інституту КНТЕУ.

Наукові роботи друкуються в авторській редакції.

ЗМІСТ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТРАНСЛЯТОЛОГІЇ: ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ

- Вуколова В.О., к.філол.н., доцент,
Алілуйко С.П., магістрант
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
ОСОБЛИВОСТІ ВІДТВОРЕННЯ ГРИ СЛІВ У ПЕРЕКЛАДАХ..... 8**
- Ivanytska N.B. , Doctor of Science (Philology), Professor
Vinnytsia Institute of Trade and Economics of KNUTE
UNTRANSLATABILITY FROM THE PERSPECTIVE OF
TRANSLATION MODELS..... 12**
- Калініченко А.І., к.пед.наук,
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
Макодай І.І., к.пед.наук,
Вінницький національний медичний університет ім. М. Пирогова
ОСОБЛИВОСТІ ТА ТРУДНОЦІ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛІЙСЬКОЮ
МОВОЮ ОФІЦІЙНО-ДІЛОВИХ ДОКУМЕНТІВ..... 16**
- Леміш Н.Є., доктор філологічних наук
Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова
CAUSE VS. REASON В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ ТА
СПЕЦИФІКА ЇХ ПЕРЕКЛАДУ УКРАЇНСЬКОЮ..... 19**
- Паславська І.Б., асистент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
Романчик К., студент
Академія ім. Леона Козмінського м. Варшава
ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ ВИМОГИ ДО ПЕРЕКЛАДУ..... 23**
- Ткачук Т.І., канд.філол.н.
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
Мацера Г.В., студентка
Національний університет «Києво-Могилянська академія»
ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ПЕРЕКЛАДАЦЬКОЇ
АДАПТИВНОЇ СТРАТЕГІЇ У СУЧАСНІЙ ТРАНСЛЯТОЛОГІЇ..... 27**

ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА ТЕХНІЧНОГО ТА ХУДОЖНЬОГО ПЕРЕКЛАДУ

McCall Daniel

Midlands Technical College,
South Carolina, the United States of America

Andrew Gladio,

epam Co, Vinnytsia

IT METALANGUAGE: METHODS OF TRANSLATION..... 30

Koval G.

Zuricher Hochschule der Kunst

Schweiz, Zurich

INTERTEXTUALITY IN POSTMODERN ART: COMPREHENSION

TECHNIQUES..... 35

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ТА ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ПІДГОТОВЦІ ПЕРЕКЛАДАЧІВ

Бондар Н.Д., к.пед.н.,

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

Кроль О., студент

Берлінський технічний університет, м. Берлін

ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ

КОМПЕТЕНЦІЇ МАЙБУТНІХ ПЕРЕКЛАДАЧІВ ЗАСОБАМИ ВЕБ-

КВЕСТІВ..... 39

Гладь С.В., к.філол.н., доцент

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ТЕХНІКИ ЧИТАННЯ АНГЛОМОВНИХ ЛІТЕРАТУРНИХ ТВОРІВ

ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК ПЕРЕКЛАДУ..... 42

Рудницька Т.Г., викладач

Вінницький національний технічний університет

Content-based Approach in Teaching Translation Skills..... 46

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПІДГОТОВКИ ПЕРЕКЛАДАЧІВ У КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Прадівляний М.Г., к.пед.н., доцент,

Ситнік О.Д., викладач

Вінницький національний технічний університет

**ОСОБЛИВОСТІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ ПЕРЕКЛАДАЧІВ У
ВИЩИХ ТЕХНІЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ..... 49**

Шостак У. В., к.психол. н., ст. викл.

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

**ФАХОВІ КОГНІТИВНІ УМІННЯ ПЕРЕКЛАДАЧІВ ЯК
ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ФЕНОМЕН..... 54**

Яблочнікова В.О., асистент

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

**ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ФАХОВОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ
МАЙБУТНІХ ПЕРЕКЛАДАЧІВ..... 58**

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ДОСЛІДЖЕНЬ ГЕРМАНСЬКИХ, РОМАНСЬКИХ І СЛОВ'ЯНСЬКИХ МОВ І ЛІТЕРАТУР

Западинська І.Г., к.пед.н.

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

**ПЕРСПЕКТИВИ ДОСЛІДЖЕНЬ СЛОВ'ЯНСЬКИХ МОВ ТА
ІСТОРІОГРАФІЧНИЙ АНАЛІЗ ПРОБЛЕМИ ПРОФЕСІЙНОЇ
ПІДГОТОВКИ ВИЧТЕЛІВ НА ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТТЯ..... 62**

Мізін К.І., д.філол.н., професор

ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний

педагогічний університет імені Григорія Сковороди»

**ВПЛИВ НА ОБ'ЄКТИВНІСТЬ КОНТРАСТИВНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
ЕТНОЦЕНТРИЗМУ ТА АВТО- Й ГЕТЕРОСТЕРЕОТИПІВ..... 66**

Shvets H.V., PhD (Pedagogics)

Vinnitsia Institute of Trade and Economics KNUTE

**ANALYZING LEXICAL AND STRUCTURAL PECULIARITIES OF
BUSINESS E-MAILS..... 70**

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ДИСКУРСОЗНАВСТВА, КОМУНІКАТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ ТА МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

Верьовкін В. В., к. філол. н.
НПУ імені М. П. Драгоманова
**ІСТОРИЯ ВИНИКНЕННЯ, ПРЕДМЕТ ТА ОБ'ЄКТ ПОЛІТИЧНОЇ
ЛІНГВІСТИКИ..... 73**

Войнаровская Н.В., к.пед.н., Ткачук И.В., ассистент
Винницкий торгово-экономический институт КНТЭУ
**РАЗВИТИЕ МЕЖКУЛЬТУРНОЙ КОММУНИКАЦИИ В РАМКАХ
ПРОЦЕССА ГЛОБАЛИЗАЦИИ..... 80**

Vukolova V., PhD (Philological Sciences)
Vinnytsia Institute of Trade and Economics KNUTE,
D. Nechyporenko, MBA student
Kyiv-Mohyla business-school
**FROM ETHNOCENTRISM TO ETHNORELATIVISM: STAGES OF
INTERCULTURAL SENSITIVITY BUILDING..... 84**

Matsera O.A. , Senior Teacher,
Vinnytsia Institute of Trade and Economics of KNUTE
CULTURAL COMMUNICATION THROUGH TRANSLATION..... 87

ІНТЕРАКТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА МЕТОДИ НАВЧАННЯ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ ПЕРЕКЛАДАЧА

Chugu S.D., Candidate of Sciences, docent
VITE KNUTE, Vinnytsia, Ukraine
**COMMUNICATIVE AND PRAGMATIC PERSPECTIVES OF SHAPING
TRANSLATION SKILLS..... 91**

Chuhu J., Master of Business Administration
R. Ireland, Master of English
Groningen, the Netherlands
**INTEGRATING CULTURE WITH THE LANGUAGE SKILLS TO
TRAIN A KNOWLEDGEABLE TRANSLATOR..... 95**

Zamkova N.L., Doctor of Philologic Sciences,

Vinnitsia Institute of Trade and Economics

of Kyiv National University of Trade and Economics

**USING RUBRICATING TECHNIQUE OF “ED TPA” WHILE
DEVELOPING INTERPRETERS’ PROFESSIONAL COMPETENCE... 98**

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТРАНСЛЯТОЛОГІЇ: ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ

УДК 81'255.4'373.612

В.О. Вуколова, к.філол.н., доцент,

С.П. Алілуйко, магістрант

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ОСОБЛИВОСТІ ВІДТВОРЕННЯ ГРИ СЛІВ У ПЕРЕКЛАДАХ

Переклади з іноземних мов – це найважливіший засіб обміну культурними цінностями, засіб, який допомагає зближенню і порозумінню народів. У сучасному мовознавстві переклад не без підстав визначається як одна з головних проблем людської комунікації. Проблеми перекладу набувають особливої актуальності у період розширення контактів різного характеру – економічних, політичних, культурних – з іншими країнами і народами, насамперед, з англомовними.

Вважаємо звернення до питань художнього перекладу актуальним, оскільки таке дослідження цікаве з точки зору аналізу суто мовних явищ, так і з точки зору вивчення художніх особливостей першотвору та його перекладів. На особливу увагу заслуговують питання перекладу тих елементів тексту, які раніше вважалися «неперекладними». Одним з таких явищ є гра слів. Гра слів – це складне мовне явище, у побудові якого використовуються частини слів, слова, вільні та усталені словосполучення; одиниці різні, подібні чи однакові за звучанням та з різним чи подібним значенням.

Новітні лінгвістичні напрями допомагають зосередити увагу на тих аспектах гри слів, які вивчені недостатньо у межах традиційної лінгвістики. Розвиток лінгвістики тексту вплинув на зміщення фокусу у дослідженні гри слів. Так, у межах структурно-граматичного напрямку лінгвістики тексту гри слів можна розглядати як формальний засіб зв'язності тексту, важливий елемент побудови його структури. У межах семантичного напрямку можна

розробляти проблеми семантичного механізму зв'язності, смислової структури тексту, контексту, семантичних основ розуміння й інтерпретації гри слів. Комунікативно-прагматичний напрям сприяє вивченню гри слів у світлі розгляду тексту в системі дискурсу як знакового посередника між автором і читачем, прагматичних інтенцій і стратегій тексту, ефективності текстової комунікації. Когнітивний підхід дозволяє наголосити на когнітивному підґрунті створення ігрового тексту. Гру слів можна вивчати в парадигмі інтерпретативної лінгвістики, адже, на думку Т. Космеди та О. Халіман, сучасну лінгвістику можна охарактеризувати як інтерпретативну, оскільки “розуміння, тлумачення мовних форм залежить від ситуації, вираженої в тексті (дискурсі), особистості адресата – рівня його знань, уподобань, емоційного стану, наявних асоціацій і т. ін” [2, с. 12].

У сучасному мовознавстві існує низка термінів на позначення цього стилістичного явища: “гра слів”, “каламбур”, “мовна гра”, “словесний дотеп”, “словесна гра”, “словогра”, “каламбурна гра словом” (в англійських працях: “wordplay”, “pun”, “play on words”, “verbal play”, “quibble”), які здебільшого вживаються синонімічно. Загалом можемо виділити два підходи до дослідження гри слів/каламбуру. Перший включає праці, в яких ці два поняття не розмежовують, а вживають як синоніми. У більшості таких розвідок перевага надається терміну “каламбур”. В. Кухаренко розглядає каламбур як стилістичний прийом з гумористичною функцією, який може виникати внаслідок неправильного тлумачення висловлювання одного мовця іншим, навмисного порушення очікування слухача, а також фонетичної подібності двох омонімів [3, с. 48].

До другої групи відносяться дослідження, у яких здійснюється спроба розмежувати поняття “гра слів” та “каламбур”. Така протилежна тенденція починає проявлятися в кінці 70-х та 80-х роках ХХ ст., зокрема у працях українських дослідників М. Ажнюк та М. Якименка. Так, М. Ажнюк вважає гру слів загальнішим і місткішим терміном, який доречніше вживати при аналізі трагедій. Дослідниця також детально аналізує полісемію як основу створення

гри слів та виділяє полісемію 1) без повторення слова, на якій будується гра слів; 2) з локальним повтором слова у вузькому діалогічному контексті; 3) з дистантним повтором у широкому контексті [1, с. 12]. М. Якименко зазначає, що буквально значення терміна “гра слів” неповною мірою розкриває зміст каламбуру. Часто це не гра слів, а гра значень того ж самого слова (випадок полісемії). Для створення каламбуру використовують не тільки слова, а й словосполучення (випадок розкладу стійких словосполучень) і речення. Обов’язкова умова створення каламбуру – сатиричний чи гумористичний ефект, що не завжди є обов’язковим для гри слів [5, с. 67-68].

В англomовній літературі дослідники, здебільшого, не розмежовують понять і використовують терміни “pun” та “wordplay” синонімічно, найчастіше звертаючись до уже класичних у цій галузі праць бельгійського науковця Д. Делабастіти.

Автори сучасних досліджень намагаються не лише вирішити термінологічну проблему гри слів/каламбуру, але й узагальнити інформацію про це поняття. Стисло і чітко дефініцію подає О. Тараненко: “Гра слів – це спеціальне використання звукової, лексичної або граматичної форми слів, а також частин слів, фразеологізмів, синтаксичних конструкцій для створення певних фонетико- та семантико-стилістичних явищ, що ґрунтується на зіставленні й переосмисленні, обігранні близькозвучних або однозвучних мовних одиниць з різними значеннями. Одним із різновидів гри слів, який полягає у створенні комічно-сатиричного ефекту, є каламбур” [4, с. 37].

Відтворення гри слів – це творчість, адже часто потрібно створити зовсім нову, відмінну від оригіналу, двозначність. Безперечно, методологія дослідження повинна обов’язково включати антропоцентричний підхід із глибокою увагою до перекладача, його загальної стратегії та майстерності. Кожен перекладач має своє бачення ієрархії головних ознак ідіостилю автора. Від індивідуального ставлення інтерпретатора, яке склалося під впливом об’єктивних чи суб’єктивних мовних та позамовних чинників, залежить збереження гри слів у цільовому тексті. Перекладач може вважати гру слів

надмірною у певних епізодах твору або, навпаки, домінантною стильовою ознакою, а тому вилучати її, чи не боятися відходити від оригіналу та використовувати компенсаційні способи, якщо не вдається зберегти її у перекладі.

На думку сучасних перекладознавців, «неперекладної гри слів» не існує і не може існувати, за дуже рідкісними винятками. Це питання, передусім, пов'язане з майстерністю перекладача. Для того, щоб виконати переклад каламбуру/гри слів, необхідне і досконале володіння двома мовами, і величезний досвід, і загальна культура, але, в першу чергу, почуття гумору, винахідливість і талант.

Стилістична мета каламбуру/гри слів – створення комічного ефекту, зосередження уваги читача на певному пункті тексту – повинна отримати повноцінне відображення і в перекладі. Перекладачу при цьому необхідно триматися суворо у межах відповідного «комічного жанру» - від необразливого жарту до гострої іронії чи уїдливої сатири.

Список використаних джерел:

1. Ажнюк М. Т. Стиль “Гамлета” В. Шекспира как проблема перевода : автореф. дис. ... канд. филол. наук : спец. 10.02.04 “Германские языки” / М. Т. Ажнюк. – К., 1979. – 24 с.
2. Космеда Т. А. Мовна гра в парадигмі інтерпретативної лінгвістики. Граматика оцінки. Граматична ігра (теоретичне осмислення дискурсивної практики) / Т. А. Космеда, О. В. Халіман. – Дрогобич : Коло, 2013. – 228 с.
3. Кухаренко В. А. Практикум з стилістики англійської мови : Підручник / В. А. Кухаренко. – Вінниця : Нова книга, 2000. – 160 с.
4. Тараненко О. Гра слів / О. Тараненко // Культура слова. – 1997. – Вип. 50. – С. 37–41.
5. Якименко М. В. Англійські каламбури в російських і українських перекладах / М. В. Якименко // Теорія і практика перекладу. – 1981. – № 6. – С. 66–79.

UNTRANSLATABILITY FROM THE PERSPECTIVE OF TRANSLATION MODELS

The contribution translation can make for successful intercultural communication and globalization is most often discussed in positive terms: translation removes linguistic barriers and thus ensures cross-cultural rapprochement and exchange. Such a concept of translation obscures the fact that the removal of linguistic barriers can also make way for the disappointment of expectations in intercultural encounters. Most often such “disappointing translations” are degraded to “mistranslations”, with the assumption that they inhibit intercultural communication, as they fail to achieve agreement. On the other hand the disappointment of expectations can actually provide the initial stimulus for intercultural rapprochement.

The term “disappointing translation” refers thus to translation processes that, by removing linguistic barriers, do not enable cross-cultural rapprochement in the first place, but give way instead to the disappointment of expectations.

If we want to consider the role translation plays for intercultural connectivity in globalizing processes, models that focus on translation as mere representations of other texts will not prove to be very enlightening. These approaches amount to nothing more than an account of what has been semantically lost or preserved. This approach is supported by the ever-lasting *conduit metaphor* [2], which defines communication as *transporting* meaning in the form of *objects packed* into words, which serve as *containers*. The popular metaphors that conceptualize translation as *bridge-building*, or as *ferrying* foreign ideas and knowledge from one side of a *river* to another, or as *replanting foreign plants on new soil*, are all grounded in the *conduit metaphor* in as much as they all focus on the aspect of semantic transfer in translation processes.

Translation concepts grounded in this metaphor presuppose that translation succeeds if the “meaning” of the original text has been safely *transported* into the target system, and if consent between the communication partners has been achieved. This supposition corroborates the persistent assumption inherent to the discourse of translation studies, namely that accurate translation prevents intercultural misunderstanding. In fact, the role that translation plays in cross-cultural relations is most often reduced to its assumed conciliating potential.

The reverse of this assumption is that if the translation process is unsatisfying or leads to conflict, it is to be considered either as “non-translation” or as “mistranslation”. This supposition leads to a very normative and consensual concept of translation ignoring the fact that actually it can be precisely translation that enables conflicts in intercultural communication.

The approach to translation not only as a linguistic but as an (inter)cultural and communicative phenomenon emerged in the 1970s, when translation studies emancipated as a discipline from linguistics and attempted to approach translation as a form of intercultural communication [3; 4]. This approach involved a critical discussion of so called “source-oriented” models, which focus on the source text (the “original”) or on the relation between source text and the target text (the translation). The main argument of the critics was that such “source-oriented” models sustain a notion of ideal translation that does not correspond to the translational reality, insofar as translation could never be equivalent to the source text. However, translation is not “a construct created and/or dictated by theoreticians”, as one of the most severe critics in the field, Gideon Toury [3, p. 27], points out. Translation proceeds independent of our professional or academic ideas of ideal translations. Target-oriented models, such as Toury’s *Descriptive Translation Studies (DTS)* or Vermeer’s *Skopostheory* (to name just two of the most systematic and influential in the discipline), proceed from the assumption that translation can only be described and analysed against the backdrop of its reception situation, since it is the reception pole that determines the conditions under which translation succeeds and fulfils the communicative function for which it has been produced.

The *pragmatist* notion of translation builds on the delineated principles of target-oriented models, yet takes them a step further. Traditional target-oriented approaches are concerned with the reception environment of translation insofar as it provides information about the factors governing the translator's decisions and the conditions under which translation can fulfil its intended function. Their notion of translation processes remains limited, however; according to the traditional target-oriented perspective, the translation process ends with the (non-) fulfilment of its function in the target system. What happens afterwards: Which communicative processes enable translation once linguistic barriers have been removed and (linguistic) understanding has been made possible? This is actually the crucial moment in intercultural communication.

Consequently, from a theoretical point of view, the thesis that disappointing translations potentially contribute to intercultural interchangeability and connectivity can only be treated with a broader concept of the translation process in mind. This entails thinking of the communicative consequences of translation as conceptually belonging to the translation process itself. According to this perspective, misunderstandings, disapproval and disappointment belong to the translation process just as much as affirmation and agreement [1]. Only with such a broader notion of translational processes at hand, will it be possible to look beyond the disappointment enabled by translation and to appreciate why intercultural communication keeps going and can actually have a positive outcome, even if translation does not provide the basis for the prolific exchange at first.

Regarding cross-cultural communication, translation can be considered the most important medium enabling the experience of socio-cultural differences in the first place. Only where a basic (linguistic) understanding is possible, will social actors involved in intercultural situations be able to designate a certain communicative behaviour of the other as "different" and qualify it as "unexpected" (in a positive or negative sense). What is significantly different and potentially relevant for appreciating one's own disappointment of expectations in intercultural situations comes into view in translation processes. In this sense, disappointing translation can

fulfil and heuristic function in cross-cultural interrelation as it brings the communication partners in the position to experience differing conditions for interaction and to possibly reconsider their ready-hand schemes for interpreting the situation, as well as the appropriate expectations and ideas of right or wrong behaviour.

When considering communication processes between culturally very distant partners, the argument of *untranslatability* appears to be a commonplace. Whenever translation becomes difficult or leads to recurring misunderstandings and disappointments, the discussion comes very quickly to an end with the knockout argument of untranslatability. The pragmatist perspective on disappointing translation not only avoids this argumentative deadlock; it also points to the absurdity of the idea of untranslatability between distant cultures, exposing it as constructivist or philological coquetry that may be flattering in artistic contexts, insofar as it vaunts the uniqueness of languages and styles. In terms of *world society*, however, the claim of untranslatability amounts to cultural, socio-political and economic (self)exclusion. The assertion of the impossibility of translation proceeds from the erroneous assumption that untranslatability exists *prior* to translation. This presupposition obscures the fact that such an assertion can only be the resigning conclusion *after* disappointing translation processes take place, referring thus not to the factuality of translation but to the (unrealized) intentions and expectations of the involved actors (translators, employers, clients, receiver, etc.). However, as long as communication continues, and as long as disappointing translation processes are the starting point for further communication and the development of new expectations, they do not inhibit, but rather stimulate intercultural exchanges. The disappointment of expectations is not a sign that the end of the road has been reached. What actually constitutes the impasse of intercultural communication processes is rather the “capitulation”, in translational terms: the resigning claim of untranslatability.

References:

1. Heller L. Translation functioning to diversify and unify cultures. In Youzhong Sun (Ed.) / L. Heller // Intercultural studies: New frontiers. – 2010. – P. 309-318.
2. Reddy M. The Conduit metaphor. A case of frame conflict in our language about language. In Andrew Ortony (Ed.) / M. Redy // Metaphor and thought. – London : Cambridge University Press 1979ю – P. 284-324.
3. Toury G. (1995). Descriptive translation studies and beyond / G. Toury. - Amsterdam/Philadelphia : John Benjamins? 1995. – 203 p.
4. Vermeer H. J. A Skopos theory of translation (some arguments for and against) / H.J. Vermer.- Heidelberg : TEXTconTEXT, 1995. – 198 p.

УДК 8.81.38

А.І. Калініченко, к.пед.наук,

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

І.І. Макодай, к.пед.наук,

Вінницький національний медичний університет ім. М. Пирогова

ОСОБЛИВОСТІ ТА ТРУДНОЩІ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ ОФІЦІЙНО-ДІЛОВИХ ДОКУМЕНТІВ

Сучасна світова економіка не може обійтися без фахівців, які добре володіють кількома мовами. Натомість не знижується попит на перекладачів, спроможних здійснювати адекватний та якісний переклад текстів, насичених різного роду специфічною термінологією – економічною, технічною, медичною, юридичною тощо, а також адаптувати ці тексти для клієнта чи партнера з іншої країни, іншої культури. Володіння компетенцією професійного перекладу іншомовних текстів значно полегшує роботу в сучасному економічному просторі. Навички професійного перекладу – один з видів іншомовної компетентності, що дозволяє працювати з іноземними

текстами, вміння розуміти й витягати інформацію в рамках певного напрямку професійної підготовки випускника.

У сучасному мовознавстві дослідженням мови офіційно-ділових документів присвячено наукові роботи таких вчених, як А.Д. Белова, А.М. Приходько, В.В.Калюжная, А.І. Казанцев, М.С. Власенко, А.О. Стебленцова та інші, які фокусують свою увагу на перекладі окремих елементів підібраних текстів. Можна з упевненістю стверджувати, що проведення глибокого дослідження мови зовнішньоекономічних договорів є досить актуальним питанням, оскільки невербальні комунікації – це глибинна галузь транслятології, що в собі має багато питань та проблем, які може брати до розгляду та дослідження науковець.

Англомовний офіційно-діловий диспут формувався протягом багатьох років. Це цілісна, єдина система, що стає більш досконалою завдяки розквіту та розвитку самого суспільства. Головною особливістю офіційної документації є чітко виражена форма, правила дотримання якої необхідні для того, щоб документ був правильно перекладений [5, 57]. При перекладі документів офіційно-ділового стилю велике значення потрібно приділяти їх стильовим особливостям, а саме логічності, об'єктивності, ясності, офіційності, точності, стереотипності та строгого викладення.

Згідно з Л.К.Граудіною, «офіційно-діловий стиль – це сукупність мовних засобів, функція яких – обслуговування сфери офіційних ділових відносин, що виникають між органами держави, організаціями та їх підрозділами, організаціями та приватними особами в процесі їх виробничої, господарської, дипломатичної та юридичної діяльності [4, 250].

А.Б.Шевнін висловлює думку, що офіційно-діловий стиль характеризується:

- високою регламентованістю мовлення (певний запас засобів висловлювання та способів їх побудови);

- офіційністю (строгість висловлювання: слова зазвичай використовуються у своєму прямому значенні, образність, як правило, відсутня, тропи трапляються дуже рідко);

- безособовістю (офіційно-ділова мова уникає конкретного та особистого) [3, 13]

Зовнішньоекономічний договір - це матеріально оформлений договір сторін, які мають різну державну належність, направлене на визначення їх взаємних прав і обов'язків в сфері зовнішньоекономічної і підприємницької діяльності, зв'язаної з міжнародним обміном товарами, роботами, послугами, інформацією, результатами інтелектуальної діяльності, оформлений згідно встановленого закону (міжнародного договору, згодою сторін), що являє можливість розрахунків в іноземній валюті, використання міжнародного права чи іншого права будь-якої країни, що обрана сторонами, а також розгляд можливих суперечок в суді (арбітражному), обраного сторонами [2, 13].

До особливостей офіційно-ділового стилю англійської можна віднести:

- традиційність висловлювання;
- відсутність емоційності;
- закодований характер мовної системи (включаючи скорочення);
- загальний синтаксичний спосіб об'єднання кількох фраз за одну пропозицію [1].

У словнику офіційно-ділового стилю багато слів французького, латинського і грецького походження. Вони часто перекладаються на офіційну мову за допомогою заміни слів чи фраз англосаксонського походження.

Офіційно-діловий стиль обслуговує винятково ділові та надзвичайно важливі сфери людських стосунків: відносини між державною владою і населенням, між країнами, між підприємствами, організаціями, установами, між особистістю та громадянським суспільством. Зрозуміло, що, з одного боку, зміст, який виражений офіційно-діловим стилем, враховуючи його величезну важливість, має виключати будь-яку двозначність і різночитання. З іншого

боку, даний стиль характеризується певним більш-менш обмеженим колом тем.
[3, 13]

Список використаних джерел:

1. Арнольд І.В. Основи лінгвістичних досліджень: Учеб. посібник. / І.В.Арнольд. – М.: Висш. шк., 1991. – 140 з.
2. Коновченко О.В. Документування міжнародних договірних відносин : [навч. пос.] / О.В. Коновченко. - Х.: Нац.аерокосм.ун-т ім.Жуковського, 2012. - 63 с.
3. Шевнин А.Б. Официально-деловой стиль. Матрица переводческих проблем: учебное пособие. – Екатеринбург, 2010.
4. Граудина Л. К., Ширяев Е. Н. Культура русской речи. Учебник для вузов. Под ред. проф. Л. К. Граудиной и проф. Е. Н. Ширяева. - М.: Издательская группа НОРМА-ИНФРА М, 1999. - 560 с
5. Исмагилова Л.Р. Лексические особенности перевода деловой корреспонденции. Челябинск, 2012 - 57 с.

УДК 81'255

Н.Є. Леміш, доктор філологічних наук

Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова

CAUSE VS. REASON В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ ТА СПЕЦИФІКА ЇХ ПЕРЕКЛАДУ УКРАЇНСЬКОЮ

Когнітивний вектор сучасної антропоцентричної лінгвістики спрямовує наукові розвідки в перспективну площину вивчення механізмів і результатів концептуалізації та категоризації об'єктивної дійсності (А.В. Корольова, В.А. Маслова, З.Д. Попова, D. Geeraerts, R. Jackendoff, G. Lakoff та ін.) із практичним застосуванням в міжкультурній комунікації, зокрема в когнітивних моделях перекладу (В.М. Карпуніна, О.М. Усачова, О.В. Цупікова, D. Gile, E. Gutt, H. Hönl, E. Prunč, H. Risku, R. Setton, R. Stolze та ін.). У цьому зв'язку фундаментальне дослідження каузального комплексу як онтолого-

гносеологічної категорії у споріднених мовах [2] із встановленням каузальних домінант є надзвичайно своєчасним. Виокремлені каузальні домінанти підлягали всебічному вивченню з позицій комунікативної прагматики, структурної семантики та когнітивного синтаксису, проте перекладацький аспект залишився поза увагою.

Зважаючи на те, що перші позиції з-поміж домінант каузального комплексу в англ. мові відведено саме *cause* і *reason*, а в укр. – *причині* та *підставі*, **мета** пропонованої розвідки полягає у встановленні кореляції між *cause* і *reason* та висвітленні специфіки їх перекладу українською.

Короткий огляд перекладних словників засвідчує відсутність однозначних відповідників для обох лексем. Проілюструємо на основі даних з найпопулярніших англо-українських онлайн словників *Lingvo*, *Яндекс* і *Google*. *Cause* – 1) **причина, підстава**, 2) мотив, привід, **причина**, 3) справа, спільна справа, 4) (юр.) судова справа, процес, 5) (юр.) мотиви або міркування, які висловлюються стороною (на процесі) [6]; *cause* – **причина**, справа, чинник, привід, **підстава**, мотив [5]; *cause* – діло, казус, **підстава, причина**, процес, справа, судова справа, мотив, привід, хвороба [7]. *Reason* – 1) **причина, підстава**, 2) (суб'єктивне) **причина**, мотив, міркування, виправдання, 3) пояснення, обґрунтування; вмотивована заява, 4) мала посилка (*силогізму*), 5) розум, інтелект, 6) здоровий розум (*на противагу божевілля*) [6]; *reason* – **причина, підстава**, привід, резон, довід, розум, мотив, мотивація, виправдання, передумова, рація [5]; *reason* – аргумент, інтелект, мотив, **підстава**, довід, пояснення, **причина**, рація, розум [7]. Дані з усіх трьох словників унеможливають пошук перекладного відповідника поза контекстом, оскільки обидві номінації (*cause* і *reason*) виступають синонімами при перекладі.

У працях, присвячених вивченню синонімів в англійській мові, *cause* і *reason*, як правило, такими і вважаються, напр., синонімічний ряд *REASON, CAUSE, GROUND, MOTIVE, ARGUMENT* [3, с. 116–117]. І.О. Потапова, М.О. Кашеєва, Н.С. Тюріна пояснюють, що зіставлення наведених іменників відбувається у тому випадку, коли необхідно розмежувати, що призводить до

ефекту / результату, а що є аргументом у підтримку дискусійного питання, тобто всі іменники можуть перекладатися як *причина / підстава*. Очевидно, що виникає потреба в аналізі лексем у сполученні з іншими словами – у словосполученнях / сталих виразах / реченнях. Для уточнення значення *cause*, напр., можна розглянути такі словосполучення / речення: *the causes of war; the cause of all our troubles; there is no cause for anxiety; material cause; formal cause; to be a cause of something; Carelessness is often the cause of fires; Never stay away from school without good cause* [3, с. 117]. Значення домінанти *reason* можна простежити в контексті наведених далі словосполучень / речень: *to find or to make a reason for everything; to give reasons for doing so; by reason of; to have reason to believe; I said so for that very reason; to prove no other reason than that; There is no reason to suppose; There was no reason to believe; He complains with reason; to make a reason of everything one has* [3, с. 116]. Отже, *cause* імплікує умови, реалізація яких призводить до ефекту / результату, тобто спричинює виникнення певної події, а *reason* – потребу продемонструвати власне для себе / когось іншого, що певна річ є виправданою / правильною, необхідність дії, думки (часто суб'єктивної), віри; факт, яким пояснюється певна дія; часто будь-яке міркування, яке можна запропонувати для самозахисту / захисту когось, виправдання результату [4, с. 127]. Інакше: *reason* – причина-пояснення (причина події, дії, факту, як пояснює / підказує наш розум – суб'єктивна), а *cause* – причина-сила, що спричинює ці події, дії, відбуття факту (об'єктивна) [8, с. 65–66].

Справжньою допомогою перекладачу в ситуаціях, подібних до зазначеної вище, є спеціальні посібники / словники, де наводяться типові помилки в інтерпретації / перекладі і поради / підказки, як їм запобігти [4; 8]. Наприклад, не можна сказати “*the reason is because...*”, оскільки “*reason*” позначає “*cause*” – це не виправданий повтор; правильно говорити “*the reason is that...*” [4, с. 40]. Також: *The reason (not cause) why I want to change my job is as follows. For this reason (not cause) the journey took a long time. The police wanted to know the cause (not reason) of the accident* [8, с. 65–66]. Підказка щодо розмежування у

використанні двох аналізованих лексем “*reason for sth*” BUT “*cause of sth.*” супроводжується приміткою: *cause for concern / alarm / complaint / hope* etc. В ілюстрації “*This causes the children to look for affection elsewhere*” акцентується, що *cause sb to do sth* (NOT *cause that*). У реченні “*Smoking is one of the major causes of lung cancer*” виділено, з якими прикметниками може сполучатися *cause* як причина хвороби: *a major / chief / primary cause* (NOT *important*). Для пари речень, де правильним є друге (*Acid rain is caused by several reasons* (–) / *Acid rain has several reasons* (+)), зазначається, що після “*be caused by*” “*reason*” не вживається [8, с. 66] і т.д.

У пошуках адекватних відповідників при перекладі каузальних домінант при нагоді також стануться комбінаторні словники. Напр.: “**cause** I n. [‘movement’] [‘objective’]...” [1, с. 39] вже підтверджує висновок про об’єктивність *cause* (тобто *об’єктивна причина*), а “**reason** I n. [‘cause, justification’]...” [1, с. 200] – про суб’єктивність *reason* (тобто *підстава, виправдання*). Також повний перелік можливих коллокацій з ключовими лексемами полегшить інтерпретацію домінант і переклад їх українською. Вибірково проілюструємо для *cause*: “8. *a deep-rooted, root, underlying; immediate; leading, major; primary; secondary; ultimate ~ 9. natural ~ s* (to die of *natural ~ s*)” [1, с. 39]; для *reason*: “2. *a cogent, compelling, convincing, plausible, sound, strong, urgent ~ 3. a logical; personal; underlying; valid ~*” [1, с. 200].

Підсумовуючи, зазначимо, що каузальні домінанти *cause* і *reason* корелюють як об’єктивне і суб’єктивне: *cause* – причина-сила, *reason* – причина-пояснення. При перекладі українською мовою інтерпретація обох лексем потребує обов’язкового звернення до контексту з вивченням безпосередніх конститuentів коллокацій, в яких вони зустрічаються. У перспективі вбачаємо вивчення зазначених лексем у паралельних текстах.

Список використаних джерел:

1. Бенсон М. Комбинаторный словарь английского языка / М. Бенсон, Э. Бенсон, Р. Илсон. – М. : Рус. яз., 1990. – 286 с.
2. Леміш Н.Є. Комунікативно-прагматичні та структурно-семантичні

характеристики каузального комплексу в сучасних германських, романських та слов'янських мовах: зіставно-типологічний аспект : дис. ... д-ра філол. наук : спец. 10.02.17 “Порівняльно-історичне і типологічне мовознавство” / Наталія Євгенівна Леміш. – Київ, 2015. – 627 с.

3. Потапова И.А. Пособие по синонимии английского языка : учеб. пособ. для студ. – Л. : Просвещение, 1977. – 184 с.

4. Типичные ошибки в английском языке. – М. : Буклет, 1994. – 216 с.

5. Яндекс Переводчик [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу : <https://translate.yandex.ua/>

6. АBBYU Lingvo [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу : <http://www.lingvo.ua/uk/Translate/en-uk/>

7. Google Переводчик [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу : <https://translate.google.com/#en/uk/>

8. Turton N.D. Longman Dictionary of Common Errors / N.D. Turton, J.B. Heaton. – [2nd ed.]. – Pearson Education Limited, 1996. – 375 p

УДК 81'25(043.2)

І.Б. Паславська, асистент

Вінницький торговельно-економічний інститут

Київського національного торговельно-економічного університету

К. Романчик, студент

Академія ім. Леона Козмінського м. Варшава

ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ ВИМОГИ ДО ПЕРЕКЛАДУ

Протягом багатьох років існування перекладознавства щоразу постає питання чи можливо зробити переклад з однієї мови на іншу точним, повноцінним, якісним. Чи достатньо лише досконало володіти двома мовами для того, щоб у повній мірі виконати комунікативну функцію перекладу, для того, щоб текст перекладу вплинув на отримувача так само, як і оригінал? Для того щоб розібратися з цією проблемою нам потрібно дати ключові визначення

насамперед перекладу. Різними науковцями запропоновано широке коло дефініцій для поняття «переклад». Л.С. Бархударов дає визначення перекладу, як процесу перетворення мовленнєвого твору з однієї мови в мовленнєвий твір іншої мови, зберігаючи незмінний план змісту, тобто значення[1]. І.Р. Гальперіна визначає що переклад – це передача смислового змісту та стилістичних особливостей повідомлення однієї мови засобами іншої мови. Л.К. Латишев дає визначення перекладу, як виду мовленнєвого посередництва, суспільне призначення якого полягає в тому, щоб в максимальний спосіб наблизити двомовну комунікацію по повноті, ефективності та природності до одномовної комунікації.[5] Як зазначає Я.І. Рецкер задачею перекладу насамперед є передача змісту оригіналу засобами іншої мови точно та цілісно, зберігаючи його стилістичні та експресивні особливості. Іншими словами переклад повинен передати не тільки те, що викладено в оригіналі, а й те, як це викладено. Переклад – це різновид мовленнєвого посередництва, коли зміст іншомовного тексту-оригіналу передається на іншу мову шляхом створення комунікативно рівноцінного тексту[7]. А.В. Фьодоров зазначає, що повноцінним переклад є тоді, коли він вичерпно передає сенс змісту оригіналу та повноцінну функціонально-стилістичну відповідність цьому[8]. Т.Р. Левицька та А.М. Фітерман надають таке визначення точності перекладу: «Точність є максимальною близькістю до оригіналу при передачі його як змісту, так і форми, дотримуючись обов'язково усіх норм мови, на яку робиться переклад».

Перекладач також виступає у якості посередника між культурами та відіграє дуже важливу роль. А.Д. Швейцер підкреслював у своїх теоретичних роботах: «Переклад – це не тільки взаємодія мов, але й взаємодія культур. Процес перекладу «перетинає» не лише кордони мов, але й кордони культур»[9]. На сьогоднішній день, переважна більшість перекладачів ставляться з повагою до відмінностей у культурах. На жаль, деякі з них у дійсності виходять з того, якщо вони «вивчили мову» будь-якого народу, то культура того народу рано чи пізно сама прикладеться, оскільки завжди

знайдуться відповідні еквіваленти, навіть для того, щоб перекласти іншомовні поняття притаманні лише культурі того народу, «мову якої знає» перекладач. Звідси впливає безпечність в оцінці того, наскільки великою може бути ймовірність помилки, коли переклад з мови народу роблять без вірного знання його життя, легковажно або в поспіху. Останнє особливо має відношення до синхроністів, які при зустрічі з іншомовними поняттями мають лише злічені секунди для пошуку потрібних асоціацій в своїй культурі. Прогалини в їх знаннях, тим самим, можуть спричинити конфлікти не лише лінгвістичні, а й психологічні та політичні, та у кінцевому рахунку, до непорозумінь між народами.

Розглянувши визначення можемо виділити основні вимоги щодо процесу перекладу: 1) передати сенс, 2) передати дух та стиль оригіналу, 3) володіти легкістю та природністю викладення, 4) викликати рівноцінне враження. Французький гуманіст, поет і майстер перекладу Е. Доле вважав, що перекладач має дотримуватись таких п'яти основних принципів: 1) в ідеалі розуміти зміст тексту перекладу й наміри автора, праці якого перекладає; 2) досконало володіти обома мовами перекладу; 3) уникати дослівного перекладу; 4) застосовувати під час перекладу загальноживані форми мовлення; 5) не лише вірно обирати та розташовувати слова у реченні, а й передавати загальні враження, які передає зміст оригіналу [3]. У 1790 р. англійський дослідник А. Тейлер теж висунув основні вимоги, яких мають дотримуватися перекладачі під час перекладу, зокрема: 1) переклад повинен повністю передавати зміст оригіналу; 2) стиль і манера перекладу мають відповідати першоджерелу; 3) переклад повинен достатньо легко читатися, як оригінал [3]. Переклад – це не просте механічне відтворення усіх елементів оригіналу, це складний усвідомлений відбір різних можливостей їх передачі. Зустрічаються такі випадки, коли перекладач, намагаючись відтворити усі елементи оригіналу, втрачає найголовніше[3]. Слід зазначити, що іноді постає серйозний конфлікт між змістом та формою (або між значенням та стилем), чим пожертвувати перекладачеві, змістом чи формою, для того щоб задовільнити вимоги та не

втратити головне. В цілому перекладачі дотримуються єдиної думки: коли успішний компроміс неможливий, слід надавати перевагу змісту[6]. Відтворюючи зміст повідомлення без урахування форми, в результаті отримуємо дуже посередню роботу, без того забарвлення оригіналу, яке є дуже привабливим. З іншого боку, відтворюючи повідомлення надаючи перевагу формі, жертвуючи при цьому змістом, можна надати необхідне враження, але не здійснити передачу самого повідомлення. Важливо для перекладача вміло та ефективно поєднувати в роботі ці два нероздільні аспекти «зміст та форму». Тим не менш форму можна видозмінювати більш радикально ніж зміст, добиваючись в цілому еквівалентного ефекту.[10]

Список використаних джерел:

1. Бархударов Л.С. Язык и перевод: Вопросы общей и частной теории перевода. М: Междунар. Отношения, 1975. СП.
2. Комиссаров, В.Н. Теория перевода (лингвистические аспекты): Учеб. для ин-тов и фак. иностр. яз. В.Н. Комиссаров. М.: Высш. шк., 1990. - 253 с.
3. Комиссаров В.Н. Теория перевода / В.Н. Комиссаров. – М. : Высшая школа, 1990. – 250 с.
4. Нелюбин Л.Л., Князева Е.Г. Переводоведческая лингводидактика: учеб.-метод. Пособие – 3-е изд.; перераб. и доп. М.: Наука, 2009. -320с.
5. Паршин А. Теория и практика перевода / А. Паршин // [Электронный ресурс]. – Режим доступа : 16.01.2012 : < http://teneta.ru/rus/prevd/parshin-and_theoria-praktika-perevoda/htm >.
6. Сдобников В.В, Петрова О.В. Теория перевода: учебник для студентов лингвистических вузов и факультетов иностранных языков. – М.: АСТ:Восток – Запад, 2007. – 448с.
7. Рецкер Я.И. Теория перевода и переводческая практика. Очерки лингвистической теории перевода. – М., 1974.
8. Федоров А. В. Основы общей теории перевода (лингвистические проблемы): Для институтов и факультетов иностр. языков. Учеб. пособие. — 5-е изд. — СПб.: Филологический факультет СПбГУ; М.: ООО «Издательский

Дом «Филология три», 2002. - 416 с.

9. Швейцер А. Д. Теория перевода. Статус. Проблемы. Аспекты. – М., 1988.

10. Tancock L. W. 1958. Some problems of style in translation from French in: Forster, ed. "Aspects of Translation" (q. v.), pp. 29—51.

УДК 811.111: 81'25

Т.І.Ткачук, канд.філол.н.

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

Г.В. Мацера, студентка

Національний університет «Києво-Могилянська академія»

ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ПЕРЕКЛАДАЦЬКОЇ АДАПТИВНОЇ СТРАТЕГІЇ У СУЧАСНІЙ ТРАНСЛЯТОЛОГІЇ

Кожний перекладач неминує у своїй професійній діяльності стикається з тим, що об'єктивно існуючі структурні та граматичні відмінності у будові мов перешкоджають створенню перекладу, що був би абсолютно ідентичним до оригіналу. Сучасні перекладацькі студії пропонують звертатись до лінгвокультурних та прагматичних адаптацій як способів маніфестації семантико-структурних розбіжностей вихідного та цільового текстів, що неминує позначається й на обсязі текстів.

Адаптація – це тип перекладу з домінантною прагматичною настановою та орієнтацією на стереотипи очікування носіїв мови-реципієнта та його культури [4, 79]. Відмінність перекладу-адаптації від перекладу-репродукції, а також від вільного відтворення текстів за мотивами або інших різновидів інтертекстів полягає в тому, що переклад-адаптація передбачає зіставлення й перевірку текстом оригіналу, за умов домінантної орієнтації на мовні й культурні пріоритети реципієнта. Адаптація переважно бачиться дослідниками як вид мовного посередництва, що є доконечною формою перетворень, допустимих у перекладі [3, 41]. Однак, існує інший підхід, за якого адекватність перекладу

прагматично зорієнтованого тексту можлива за умов його адаптації до лінгвокультурних стереотипів реципієнта. За такого бачення співвідношення репродуктивних та адаптивних стратегій в перекладі залежатиме від прагматичної заданості певного типу вихідного тексту або дискурсу. Відтак, перекладацька адаптація не суперечить репродуктивному перекладу, а є комплементарною стратегією, що уможлиблює відтворення в цільовому тексті або дискурсі прагматичного потенціалу в процесі перекладу з урахуванням лінгвокультурних стереотипів носіїв мови та культурні реалії реципієнтів тексту або дискурсу [6, 96].

Ступінь близькості або ж віддаленості перекладу від вихідного тексту варіюється для різних типів адаптивних текстів, що зумовлене поміж інших факторів прагматичними проблемами перекладу, що охоплюють факти мовного та позамовного порядку. До таких фактів належать жанрово-стилістичні особливості текстів мов вихідного та цільового текстів, їх неоднакова прагматична цінність, функціональна роль мовного знака у повідомленні, власне прагматична установка самого перекладача [2, 58]. Окрім того, коло таких фактів охоплює національно-культурну специфіку носіїв мови оригіналу та реципієнтів перекладу, фонові знання учасників комунікації, їхні соціально-психологічні характеристики. Необхідність прагматичних адаптацій постає через відмінності семантичних структур співвідносних слів у мовах, що залучені до процесу перекладу [5, 107].

Пристаюючи до перекладу, перекладач має встановити ряд істотних моментів з метою адекватного відтворення прагматичного потенціалу оригіналу для досягнення поставленого завдання: справити бажаний ефект на реципієнта перекладеного тексту. По-перше, перекладач повинен усвідомити комунікативні інтенції творця тексту, продиктовані певними комунікативними потребами. По-друге, встановити домінуючу функцію тексту, яка й визначає прагматичний вплив на реципієнта тексту. До прикладу, тексти суспільно – політичного характеру покликані справити враження та здійснити сугестивний

вплив на публіку. По-третє, вагому роль відіграє комунікативна спрямованість цілового повідомлення при врахуванні прагматичних аспектів перекладу.

Варто зважати на той факт, що приналежність рецептора перекладу до іншої лінгво-культурної спільноти нерідко призводить до того, що еквівалентний переклад виявляється прагматично неадекватним. Значущим фактором адекватності перекладу за таких обставин виявляється наявність у перекладача вторинної лінгвістичної свідомості. У цьому випадку перекладач вдається до прагматичної адаптації перекладу, коригуючи текст необхідним чином.

Прагматична адаптація покликана забезпечити адекватне розуміння повідомлення рецепторами перекладу. Орієнтуючись на «усередненого» рецептора, перекладач мусить усвідомлювати, що цілком зрозуміле читачам оригіналу повідомлення може бути незрозумілим читачами перекладу внаслідок відсутності у них необхідних фонових знань [1, 184]. В таких випадках перекладач вводить у текст перекладу додаткову інформацію або ремарки, таким чином заповнюючи когнітивні лакуни, та допомагаючи рецептору зрозуміти текст оригіналу.

З огляду на проведену розвідку, підсумуємо наступне: перекладацькі адаптації покликані забезпечити адекватну трансляцію безеквівалентної лексики, культурно-специфічних реалій та соціокультурного контексту з урахуванням узусу мови перекладу. Перспективи подальших наукових розвідок вбачаються у детальній інвентаризації інструментарію прагматичних та лінгвокультурних перекладацьких адаптацій з огляду на різні прагматичні типи текстів.

Список використаних джерел:

1. Бацевич Ф.С. Онови комунікативної лінгвістики / Ф.С. Бацевич. – К.: «Академія», 2004. – 344 с.
2. Демецька В.В. Теорія адаптації: крос-культурні та перекладознавчі проблеми: Монографія / В.В. Демецька. – Херсон: МЧП «Норд», 2006. – 378 с.

3. Демецька В.В. Теорія адаптації в перекладі. : Дис... д-ра наук: 10.02.16 / Демецька В.В. – Тврійський національний ун-т ім. – К., 2008. – 508 с.
4. Baker M., Saldanha G. Routledge Encyclopedia of Translation Studies / M. Baker, G. Saldanha. – Routledge, 2009. – 704 p.
5. Muñoz-Calvo M., Buesa-Gómez C., Ruiz-Moneva M.A. New Trends in Translation and Cultural Identity / M. Muñoz-Calvo, C. Buesa-Gómez, M.A. Ruiz-Moneva. – Cambridge Scholars Publishing, 2009. – 470 p.
6. Unity in Diversity: Current Trends in Translation Studies / L. Bowker, M. Cronin, D. Kenny, J. Pearson. – Routledge, 2016. – 208 с.

ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА ТЕХНІЧНОГО ТА ХУДОЖНЬОГО ПЕРЕКЛАДУ

УДК 378.147:811(043.2)

Daniel McCall

Midlands Technical College,
South Carolina, the United States of America

Andrew Gladio,

Eram Co, Vinnytsia

IT METALANGUAGE: METHODS OF TRANSLATION

Information technology has been rapidly developing, thus, there is an urgency of studying the methods of translating technical terms. The research shows that there is an essential difference between the methods offered in textbooks on the translation of terminology and the practical methods of terminology translation that have developed recently.

There are at least three challenges in translating the IT terms. The first one is their ambiguity, *e.g. Disc drive - 1. see disk drive; 2. Optical drive, See also disc.* It is almost impossible to decipher without a context, which unfortunately, is not always available, to understand what kind of disc is meant, as “disc” comes from the English

word “disk”, used to denote a non-magnetic disk, for example, a compact disc, a laser disc.

If the English text one can come across such collocations: *Disk drive (drive) - disk drive, disk drive, disk drive, disk drive # electromechanical peripheral device for reading / writing data from a flexible (floppy disk) or hard disk (HDD). A synonym is a disk unit (see also DASD, drive, FDD, floppy disk, hard disk, HDD, head, removable disk, Winchester).*

Other meanings of this abbreviation can be as follows: Electronics for working with images; Electronic image reproduction (formation); EFI - 1. Electronics For Imaging; 2. Electromechanical Frequency Interference - electromechanical frequency interference; 3. Electronic Flight Instruments - electronic aviation instruments # see also avionics.

There is a more challenging term to translate - firmware.

Firmware (f / w) - 1. software written in the EEPROM / ROM; Firmware, for example, a monitor (see monitor [2]), BIOS, network protocols, or real-time OS. Sometimes for embedded systems this term is used, even if such software is not written in ROM. Synonyms - romware, embedded software (see also flash ROM, ROM, PROM, software);

2. Microcode # was proposed by Ascher Opler in 1967 to refer to the content of WCS; In this sense, the term was often used in the 1970s, but is now used extremely rarely (see also microcode).

In Wikipedia, the term *EFI - Extensible Firmware Interface* is defined as an *extensible microcode interface*, which obviously cannot be complete. Therefore, we define it as *EFI - 4. Extensible Firmware Interface, the EFI # interface provides the interaction of the low-level software written in the ROM with the OS of the computer, intended to extend the functions of the BIOS; Is supported by most standard operating systems. The original EFI specification was developed by Intel Corporation, now the development and implementation of EFI is overseen by the Unified EFI Forum (UEFI).*

“Firmware” is sometimes translated with the help of generalization as “microprogram”, IT professionals call it “фiрмвара”. But this translation is considered to be misleading as a microprogram is an internal program of the processor, consisting of a sequence of microinstructions (microinstruction) and generating all the necessary signals for the execution of the machine instruction. Each machine team has its own firmware. The term was proposed by M.V. Wilks in 1951 in the article "The best way to design an automatic calculating machine", but the microprogram control was implemented only in 1965 in the IBM System / 360 family. Synonyms - microcode, micro-operations. Another approach is to use CU on rigid logic (see also control unit, hardwired implementation, instruction decoder, microcode, microprogram control, microprogramming).

Thus, the firmware is a very small part of the microcode. *Microcode (also micro-code) - 1. Microcode - the sequence of microinstructions (microinstructions) that make up the microprogram in the microprogram control device of the processor. Each processor engine instruction has its own firmware (see also control memory, microinstruction, microprogram control, microprogramming); 2. firmware - see also microprogram.*

When some IT workers use the term “firmware”, they usually mean software that is stitched in permanent or semi-permanent memory, obviously they do mean not a microcode at all.

The term “self-hosting language” can be translated as a “self-sufficient programming language”. Self-sufficient has been chosen to mean in the sense that it can be written compiler from this language. This term is also associated with the term self-hosting compiler. A translation of the "self-sufficient compiler" is suggested, since the "compiler from a self-sufficient language" does not reflect the fact that the compiler itself is written in self-hosting language.

The second difficulty in translating IT terms is the difficulty of finding their meanings on the Internet. Frequently, it can be especially challenging to get to the technical meaning of the term if abbreviations coincide with company names, some performers, or commodity names. E.g. Bus driver KB888111 HD - the type of the

chip translator was probably taken as a bus number and literally translated as bus driver KB888111 HD. *Bus driver - bus driver # 1. driver supporting the bus controller and other related devices, such as bus adapters and bridges between the buses. Each type of bus (PCI, PCMCIA, USB, ...) has its own bus driver; 2. An integrated microcircuit that places data on a bus shared by many devices (see also bus, driver).*

But the main difficulty remains in understanding the subject area to which the term refers.

As to the methods of translating, the most common one is loans, transliteration and transcription, full copying without translation and mixed translation techniques.

Here are common examples of loans used in the translation. *Source language: Although the GNU operating system was first conceived in 1983 and the Free Software Foundation.*

Target language: Робота над операційною системою GNU ведеться без малого тридцять років - з 1983 р. Вперше інтерес до мікроядра Mach як ядра своєї операційної системи Фонд вільного програмного забезпечення (FSF) виявив ще в 1987 р.

Source language: The Hurd's microkernel architecture and the structure of the daemons would be securely free users from subjugation to system administrators.

Target language: Мікроядерна архітектура Hurd, будова та взаємодія демонів, давала свободу простим користувачам системи, які більше не були зобов'язані підкорятися системному адміністратору.

The term “daemon” originated from the term Maxwell's demon (the Maxwell's Demon) - a mental experiment in which some abstract being sorts out molecules. In a computer environment, the term “daemon” means a process hidden from the user that is called to perform a function or an event that requires predefined actions (for example, the standard formatting of a document or print) or the execution of operations at a given time. In Ukrainian, the term «демон» came from the sphere of operating systems of the Unix class by the way of loan.

The methods of transcription and transliteration can be illustrated by the following example:

Source language: There are advantages and disadvantages to rooting, so in this article I should like to help you answer the question: should you root?

Target language: Існують плюси і мінуси рутінга вашого пристрою. Дана стаття постарается допомогти вам з відповіддю на питання, чи варто вам це робити чи ні.

The concept of rooting is translated as extracting the root. However, this translation option, which is related to mathematics, is not suitable, since in this case it is understood that the user receives full control over the system settings. Root is a special section of the operating system that contains rules that prohibit certain actions (for example, removing system files or renaming system folders). The verb to root means obtaining permission to change system parameters. This descriptive translation is too voluminous, so transcription was used with the elements of transliteration.

In addition to the above-mentioned methods of translation, some combined forms of translation were observed: modulation (proprietary software – закриті програмні продукти), explication (Pumping Lemma – лема про накачування для регулярних мов), as well as some mixed types of the above described operations were recorded. For example, tracing + copying (OTA updates - OTA оновлення, custom ROM – стороння ROM, push notifications - push-нотіфікації); transcription + copying (WIP-branch - WIP-бранч).

To recap, at present the terms of the IT sphere are translated differently than they were before. The search for the equivalent, transcription and transliteration are still used. However, the mixed ways of translation as well as loans have become frequent these days.

References:

1. Tabanakova V.D. Kutuzov A.B. Prolegomena to the denotative model of translation of computer terms [Electronic resource] / V.D. Tabanakova, A.B. Kutuzov. – Tyumen, 2007. – URL: http://tc.utmn.ru/files/kutuzov_terms.pdf

**INTERTEXTUALITY IN POSTMODERN ART:
COMPREHENSION TECHNIQUES**

Postmodern is a type of creative thinking and a method of transition from traditional art forms to new trends that emerged as a result of “rethinking” and “re-experiencing” the experience of the past. It has become an indicator of reorientation in life and art, a shift to the “inner space” of man, a subjective view of the objective world and a reliance on the primary sensory image, sensitivity, and spontaneity perception [1, p. 32].

Requoting the words by the poet John Donne “no man is an island” postmodernists imply that for them “no text is an island”. In other words, postmodern texts are the result of interconnection, including the various ways in which one text references another, or others. There are all kinds of techniques that authors can use in order to highlight these links, including pastiche, parody, quotes, and direct references, as well as subtler nods to other material. What these techniques have in common is that they are examples of intertextuality.

Julia Kristeva coined the term “intertextuality” in 1966, explaining that there are two relationships going on whenever we read a text: there is the relationship between the reader and the author (the horizontal axis) and between the text and other texts (the vertical axis). It is the vertical axis that gives readers the definition of intertextuality; still, both axes emphasize that no text exists in a bubble and that we need to recognize how existing works shape current texts and readings [4, p. 98].

Due to intertextuality it becomes obvious that no postmodern text exists in isolation. Looking at it from this perspective intertextuality is unavoidable. As the well-known linguist Roland Barthes sums up, a text is a multidimensional space in which a variety of writings, none of them original, blend and clash [2, p. 34].

Another question that has been under a lot of discussion is whether the author fully controls the text, or whether the reader plays an active role in building its reality. Technically speaking, the author interweaves a set of intertextual references – elements that explicitly point out or implicitly lead to some texts. On the other hand, readers do have to recognize these links and accordingly make mental connections. So, the reader has to recognize and decipher a certain code that can be done naturally or can be missed out. In the first case readers simply use their background knowledge and automatically respond to other texts. In the second case, however, the information can be misunderstood partially or completely.

For example, M.G. Kingston uses a ‘talk-story’ technique to make a link between the text and the traditional Chinese folklore. The story focuses on a woman named Mu Lan, who had to join the Emperor army instead of her father. The beginning of the story prepares the reader to the plot development: a traditional novel contains ‘alien’ myth and fairy-tale elements – markers of the intertextuality.

After I grew up, I heard the chant of Fa Mu Lan, the girl who took her father’s place in battle. Instantly I remembered that as a child I had followed my mother about the house, the two of us singing about how Fa Mu Lan fought gloriously and returned alive from war to settle in the village. I had forgotten this chant that was once mine, given me by my mother, who may not have known its power to remind. She said I would grow up a wife and a slave, but she taught me the song of the warrior woman, Fa Mu Lan [3, p. 2895].

As it can be seen, intertextuality treats literature works as a certain network and invites readers to comprehend how a text relates to other texts. This ‘interwovenness’ makes postmodern literature outstanding from other literary movements on realism and naturalism. Postmodernists do not try to disguise that a text is a construct, and intertextuality reminds us of the very thing that some other kinds of texts try to keep under wraps.

The key idea of intertextuality can be discussed on the work by Jorge Luis Borges’ “The Library of Babel”. The story describes people's desperate, futile attempts to decode the contents of a library.

“The certitude that everything has been written negates us or turns us into phantoms.”

This is the core concept of postmodernism — everything has already been written.

Vladimir Nabokov's *Lolita* has become well-known for its controversial subject, however, its literary style sometimes gets overlooked. The novel is a combination of different genres: detective fiction, memoir, romance, satire, fairy tale, realism, tragedy, and psychological case study. There are references to Edgar Allan Poe, James Joyce, Laurence Sterne, Lord Byron and T.S. Eliot, that make a scandalous novel a brilliant example of intertextuality.

Lolita has become a work of art due to its ethical impact the book - potent evils.

Lolita, light of my life, fire of my loins. My sin, my soul. Lo-lee-ta: the tip of the tongue taking a trip of three steps down the palate to tap, at three, on the teeth. Lo. Lee. Ta.

She was Lo, plain Lo, in the morning, standing four feet ten in one sock. She was Lola in slacks. She was Dolly at school. She was Dolores on the dotted line. But in my arms she was always Lolita.

Did she have a precursor? She did, indeed she did. In point of fact, there might have been no Lolita at all had I not loved, one summer, a certain initial girl-child. In a principedom by the sea. Oh when? About as many years before Lolita was born as my age was that summer.

After a foreword that seems like a genuine commentary by a made up character (John Ray, Jr., Ph.D) about the book's moral and psychological themes, readers are introduced to the narrator and his obsession with a young girl called Lolita.

Though *Lolita* has become famous for its controversial subject matter, the novel is full of references to other authors, texts, and types of writing. One more thing about the novel is that the author seems to be parodying the kind of language and ideas that a psychologist might use when taking a look at this novel. He actually uses the “metafiction” technique. The term was first used by William H. Gass in his essay “Philosophy and the Form of Fiction” (1970). Metafiction is a vivid example of the

self-aware vibe readers find in postmodernism. Metafiction exposes rather than disguises the structure and techniques used in the text. There are lots of different ways in which authors can create this effect, for example, story-within-a-story, references to storytelling conventions united by one purpose – to attract attention to the processes of writing and reading.

This technique was used in some classic texts of 1960s such as John Barth's "Lost in the Funhouse", Thomas Pynchon's "The Crying of Lot 49" and Kurt Vonnegut's "Slaughterhouse-Five". It reached the height of its popularity in the '70s, with metafiction becoming a major part of pop culture. Through its references to literary styles and conventions, metafiction allows postmodernists to write stories about stories, instead of getting bogged down in a quest for what's authentic or real. In 1988 the term "historiographic metafiction" was introduced by Linda Hutcheon. It describes fictional texts that exploit history and a subjective touch to objective facts.

The research showed that the employment of intertextuality enables the representatives of the American postmodernism to actualize themes, plots, images, motives, artistic methods already known and to fill them with new meanings. Intertextuality turned to be one of the effective methods of the revelation of actual problems of the exhaustion of literature, of social discrimination and multiculturalism in the USA.

Consequently, the category of intertextuality has a big methodological value for many sciences which are connected with text interpretation and its cultural aspect. The research of intertextuality as a category of literary text, ways of its realization in postmodern works opens the prospects for more profound research carried out by linguists and deeper comprehensions of the American postmodern aesthetics.

References:

1. Просалова В. Текст у світі текстів Празької літературної школи: Монографія / В. Просалова. – Донецьк: Східний видавничий дім, 2005. – 344 р.
2. Barthes R. The Neutral: Lecture Course at the Collège de France (1977–1978) / Roland Barthes. - New York: Columbia University Press, 2005.

3. Kingston M. H. From the Woman Warrior “White Tigers” / M. H. Kingston // The Heath Anthology of American Literature / Lauter P. – Toronto: D. C. Heath and Company, 1994. – P. 2893-2914.

4. Kristeva Yu. Reading the Bible / Yulia Kristeva // The Postmodern Bible Reader. David Jobling, Tina Pippin & Ronald Schleifer (eds). - Oxford: Blackwell, 2001. P. 92–101.

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ТА ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ПІДГОТОВЦІ ПЕРЕКЛАДЧІВ

УДК 811.111:378.147(043.2)

Н.Д. Бондар, к.пед.н.,

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

О. Кроль, студент

Берлінський технічний університет, м. Берлін

ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ МАЙБУТНІХ ПЕРЕКЛАДАЧІВ ЗАСОБАМИ ВЕБ-КВЕСТІВ

На тлі процесів глобалізації все більшого значення набувають іншомовні комунікативні здібності сучасних спеціалістів. При цьому все більшої актуальності набуває завдання удосконалення процесу формування іншомовної компетенції, що є невід’ємним компонентом повноцінної професійної підготовки та передумовою продуктивної діяльності фахівців галузі перекладу.

Іншомовна комунікативна компетенція фахівця – здатність вільно і адекватно до умов соціально-рольових ситуацій професійної діяльності розуміти і породжувати відповідні мовленнєві висловлювання згідно теоретичних положень і знань, що виконують інформаційно-комунікативну функцію, а також практичні вміння та навички, що опікують перцептивну та інтеракційну функції спілкування [2]. Виходячи з того, що іншомовна

комунікативна компетенція є складним, системним утворенням, в її структурі можна виділити такі компоненти:

- вербально-комунікативна компетенція;
- лінгвістична компетенція;
- вербально-когнітивна компетенція;
- метакомунікативна компетенція [3].
- фонологічна компетенція;
- лексико-граматична компетенція;
- соціолінгвістична компетенція;
- країнознавчі знання, навички й уміння, що забезпечуються

дискурсивною та стратегічною компетенціями [4].

Іншомовна комунікативна компетенція є важливою складовою професійної компетентності майбутнього фахівця взагалі, й майбутнього перекладача, зокрема, а тому вважаємо за необхідне визначити шляхи її формування:

1. поглиблення знань про функціонально-стилістичну систему іноземної мови, засвоєння норм мовленнєвої поведінки в різних сферах і ситуаціях спілкування та вдосконалення вмінь і навичок спілкування в науковій та офіційно-діловій сферах, оволодіння різноманітними стратегіями і тактиками ефективної комунікації;

2. розвиток вмінь і навичок переконливо викладати свої думки, дискутувати, використовуючи різні способи аргументації, вести діалог із співрозмовниками, дотримуючись правил мовленнєвого етикету;

3. оволодіння вмінням сприймати, аналізувати, зіставляти мовні явища й факти, коментувати їх, оцінювати їх під кутом зору нормативності, відповідності ситуації спілкування;

4. оволодіння інформаційно-комунікативними технологіями.

Досить ефективним засобом формування іншомовної комунікативної компетенцій, необхідної для ефективного виконання професійної діяльності майбутніми фахівцями є технологія веб-квестів. Веб-квест – це проектне

моделювання цілісної структури діяльності майбутніх фахівців, для реалізації якого використовуються Інтернет-ресурси [1].

В результаті виконання веб-квесту у студентів формуються такі компоненти компетенції: вибір соціальної ролі, одержання навичок роботи в групі, пошук інформації, володіння інформаційними технологіями, здатність до творчого мислення та креативності, самовдосконалення.

Основною метою веб-квесту є надання студентам практичних навичок і знань, які знадобляться їм у реальних робочих умовах, а також формування таких показників компетенцій як: наявність внутрішньої мотивації до творчої самореалізації; здатність вирішувати управлінські завдання в ситуаціях невизначеності; знання в галузі перекладознавства, економіки, туризму, менеджменту, бізнесу, знання технологій управлінської діяльності; швидкість, гнучкість, оригінальність, асоціативність мислення; володіння прийомами генерування й аналізу ідей, ініціатива в діяльності; здатність впливати на підлеглих, контактність; базові управлінські навички, досвід творчої діяльності.

Отже, використання технології веб-квестів на практичних заняттях сприяє формуванню іншомовної комунікативної компетенції та розвитку у майбутніх фахівців перекладачів здатності здобувати знання з різних джерел інформації, зокрема й пізнавальних; умінню оцінювати та пояснювати виникаючі проблемні ситуації; умінню користуватися рідною та іноземними мовами; здатності застосовувати знання й інформаційну грамотність; володінню професійною термінологією та відповідними прийомами професійного спілкування та здатності до їх застосування на практиці; умінню орієнтуватися в інформаційному просторі; володінню інформаційними технологіями; здатності продуктивно співпрацювати з різними партнерами в групі та команді, виконувати різні ролі й функції в колективі; наполегливості при виконанні різних видів діяльності й здатності до творчого мислення й креативності.

Список використаних джерел:

1. Бондар Н. Д. Іншомовна комунікативна компетенція майбутнього фахівця сфери туризму як педагогічний феномен / Н. Д. Бондар // Наукові

записки Вінницького державного педагогічного університету ім. М. Коцюбинського. Серія: Педагогіка і психологія: зб. наук. праць. – Випуск 33. / Редкол. : В. І. Шахов (голова) та ін. – Вінниця : ТОВ фірма «Планер», 2010. – С. 193-196.

2. Гез Н. И. Формирование коммуникативной компетенции как объект зарубежных методических исследований / Н. И. Гез // Иностранные языки в школе. – 1985. – № 2. – С. 17-24.

3. Гринюк Г. А., Ніколаєва С. Ю. Сучасні технології навчання іншомовного спілкування. / Г. А. Гринюк, С. Ю. Ніколаєва – К. : Ленвіт, 2003. – 96 с.

4. Коккота В. А. Лингводидактическое тестирование / В. А. Коккота – М. : Высшая школа, 1989. – 123 с.

УДК 811:378.144(043.2)

С.В. Гладь, к.філол.н., доцент

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ТЕХНІКИ ЧИТАННЯ АНГЛОМОВНИХ ЛІТЕРАТУРНИХ ТВОРІВ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК ПЕРЕКЛАДУ

Метою занять з розвитку навичок інтенсивного читання становить розвиток мовної компетенції та активізація мовленнєвої діяльності студентів на автентичному матеріалі [1, 127]. Досягнення поставленої мети вимагає рішення конкретних завдань, а саме - створити майбутнім фахівцям інформаційний простір для інтелектуального розвитку; ознайомити фахівців з видатними творами письменників англомовних країн ХХ-ХХІ століть; проаналізувати мову сучасних літературних творів; сформувати навички щодо вживання автентичних лексичних, синтаксичних і стилістичних моделей англійської мови; допомогти майбутнім філологам-перекладачам оволодіти найважливішими техніками перекладу тексту; сформувати інтелектуальні навички і сприяти розвитку творчої ініціативи; навчити студентів елементам

інтерпретації художнього тексту; привернути увагу до загальних проблем філософської, психологічної та етично-естетичної спрямованості; заохотити майбутніх філологів до самостійної роботи з художнім текстом [cf. 3].

Для формування та закріплення навичок інтенсивного читання студентам пропонується опрацювання 20-25 сторінок автентичного тексту (1-2 розділи книги) на тиждень, підготовка зразкового читання та літературного перекладу державною мовою найбільш складних частин розділу, робота над активною лексикою та граматично-структурними моделями, опрацювання культурологічних понять і реалій, написання короткого змісту глави/глав та обговорення найважливіших соціокультурних, філософських, психологічних та інших проблем англійською мовою. На занятті студенти повинні продемонструвати здатність релевантно відповідати на проблемні питання щодо змісту глави/глав, застосовувати активну лексику, володіти ідіоматичними виразами, фразовими дієсловами, синонімами тощо. Для цього студентам пропонуються спеціально розроблені вправи, які містять конкретні завдання щодо змісту і мовної форми глави/глав, що опрацьовується. Крім того, студенти заохочуються до створення власних вправ по опануванню лексики, граматичних структур, перекладу речень, обговоренню проблемних ситуацій тощо.

Однією із форм роботи на розвитком і закріпленням навичок читання взагалі, та експертного читання зокрема, може бути запропонований методичний посібник, створений для роботи над відомим твором сучасного англійського письменника К. Еміса “Везунчик Джим” [2]. Перший роман, як правило, містить помітний відбиток особистісного досвіду автора. Важко сказати, чи можна вважати дану роботу біографічною, однак безсумнівно те, що Кінгслі Еміс добре знав університетське середовище, розбирався у проблемах відношень між професурою та викладачами-початківцями. Головним героєм роману виступає асистент-історик одного з провінційних англійських університетів, який через власний досвід знайомиться з особливостями університетського середовища, пристосовується до порядків та

звичаїв, встановлених досвідченим професорсько-викладацьким складом. Мова роману є збагаченою багаточисельними епітетами, метафорами, ідіоматичними виразами тощо. Сюжет роману приваблює реальністю ситуацій, несподіваним розвитком подій, яскраво та переконливо змальованими персонажами. Перед читачем постає ціла низка питань соціального, філософсько-етичного та психолого-естетичного порядків про кар'єру та кар'єризм, дружні стосунки і протекціонізм, порядність і безчесний плагіат, обговорення яких є безсумнівно важливим у вихованні життєвої позиції майбутнього вчителя-фахівця.

Зміст роману, в якому йдеться про неприкрашене життя провінційного університету, розкриваються проблеми молоді, їх стосунки з батьками та один з одним, кар'єра, підіймаються питання морально-етичного плану, сприяє обговоренню значного кола проблемних ситуацій соціального, психологічного, етичного та культурологічного характеру.

Посібник складається з п'ятнадцяти підрозділів та чотирьох додатків. У кожному підрозділі, що складається з однієї глави або з учбовою метою поєднує дві глави твору, пропонуються цільові завдання. Цільові завдання містять чотири групи вправ, що готують читачів до розуміння активної лексики тексту (Active Vocabulary). Метою лексичних вправ є активізація вокабуляру та попередження орфографічних помилок, помилок у вимові, словотворі та сполучуваності слів. Особлива увага приділяється прагматично-комунікативному навантаженню лексичних одиниць, доречному вживанню синонімів у різноманітних ситуаціях. Друга група завдань спрямована на перевірку розуміння тексту і планування роботи над активною лексикою розділу та її закріпленню у ситуативних завданнях (Questions and Topics for Analysis). Мовленнєві вправи націлені на навчання студентів адекватного розуміння і тлумачення тексту, розкриття підтексту, висловлювання ставлення до подій та персонажів. Третя група завдань має на меті формування навичок письма, літературного перекладу тощо (Focus on Writing). Окрема група завдань націлена на ознайомлення студентів з базовими лексико-семантичними,

структурно-синтаксичними та стилістичними засобами художнього тексту (Focus on Text Analysis).

У першому додатку пропонуються теми загального обговорення проблем, висвітлених у творі. Другий додаток містить список активної лексики та словосполучень, які студенти мають опанувати в процесі читання книги.

По **закінченні** читання книги майбутні філологи-перекладачі повинні продемонструвати детальне знання змісту художнього твору, вміти проаналізувати основні проблеми, про які йдеться в романі, та розкрити власне розуміння шляхів їх вирішення, охарактеризувати героїв роману, головні події, кульмінаційні епізоди із застосуванням активної лексики та автентичних структурних моделей. Студенти мають вміти визначити ключові ідеї книги та аргументовано висловити своє ставлення до героїв, вчинків або подій роману. Останнє заняття з домашнього читання проводиться у формі рольової гри, де студентам пропонується «проведення прес-конференції за участю автора», «обговорення видавництвом доцільності видання книги», «засідання педради щодо вибору книги для домашнього читання» та інші. Для перевірки знань фактичного матеріалу студентам пропонується написання двох тестів (поточного та заключного), які містять завдання творчої спрямованості. Результати заключного/фінального тесту враховуються при складанні поточних (семестрових) іспитів з практики англійської мови.

На тест виносяться вправи, які поділяються на три групи. Першу групу складають вправи для перевірки мовної компетенції студентів, а саме пропонуються перекладні речення, синонімічні та антонімічні груп, перефразування, дефініції реалій, фразові дієслова та фразові словосполучення (вибір прийменника) тощо. До другої групи відносяться вправи, пов'язані зі змістом тексту (аналіз ключових подій, вчинків, реплік та інше). Третю групу створюють завдання творчого характеру, в межах якої студентам пропонується охарактеризувати того чи іншого героя, дати своє розуміння тієї чи іншої дії героя, написати рецензію, анотацію книги, прорекламувати роман та інше.

Метою запропонованого посібника є формування навичок інтенсивного читання студентів з використанням елементів аналітичного та інтерпретаційного читання, активізація мовленнєвої діяльності студентів, стимулювання їх аудиторної, самостійної і індивідуальної роботи, розвиток та закріплення лексичних і граматичних навичок, а також вдосконалення вмінь діалогічного і монологічного усного мовлення. Значна увага приділяється формуванню навичок письма, а саме, - написанню короткого змісту тексту, рецензії з елементами лексико-стилістичного аналізу та інтерпретації художнього тексту, виконанню літературного перекладу окремих параграфів, написанню творчих роздумів-есе тощо.

Список використаних джерел:

1. Tarone E., Yule G. Focus on the Language Learner / E. Tarone, G. Yule. – OUP, 1995. – 206 p.

2. Методичний посібник до книги “Lucky Jim” by Kingsley Amis з домашнього читання для студентів III-IV курсів факультетів іноземних мов денної та заочної форм навчання / Укладачі О.О. Змієвська, С.В. Гладько. – Вінниця: ВДПУ ім. М.Коцюбинського, 2008. – 96 с. – (англійською мовою).

3. Student Learning Development: Improving Your Reading Skills : [електронний ресурс]: режим доступу <http://www2.le.ac.uk/offices/ld/resources/study/reading>

УДК 378.147:811-111

Т.Г. Рудницька, викладач

Вінницький національний технічний університет

Content-based Approach in Teaching Translation Skills

Content-based approach in teaching foreign language involves activities and techniques for integrating language and content. Content is the use of subject matter for second language teaching purposes. Subject matter may consist of topics or themes selected for student interest or need, or it may be very specific, such as the

content course material which students are currently studying [1, p.315]. This approach is in keeping with the English for Specific Purposes tradition, where the vocational or occupational needs of the learner are identified and used as the basis for curriculum and materials development. Content-based in teaching languages generally has a strong English for Academic Purposes orientation. The main instructional goal is to prepare students for the types of academic tasks they will encounter in the educational establishment, to learn the language of business documents (contracts, business correspondence), the style and terminology of resumes, abstracts, authentic scientific and technical literature.

It is worth distinguishing two models of content-based approach that have been developed in the foreign language methodology: theme -based and adjunct models [2, p.279].

The theme-based model is a type of content-based instruction in which selected topics or themes provide the content for the class. From these topics, the teacher extracts language activities which follow naturally from the content material. Thus, a unit on "advertising" might engage the students in a variety of activities such as designing and administering a marketing survey, plotting a graph of the results of the survey, and comparing and contrasting consumer attitudes. This model is particularly suitable in educational institutions, where classes are often composed of students of diverse language backgrounds and interests.

The adjunct model is a content-based approach in which students are concurrently enrolled in a language class and a content course. This model is typically implemented in university settings where such linking or adjuncting between language and content departments is obvious. A key feature of the adjunct model is the coordination of objectives and assignments between language and content instructions. The language class becomes content-based in the sense that the students' needs in the content class dictate the activities of the language class. E.g. students of computer engineering department mastering their practical skills and implementing their knowledge into practice make databases that store updated information regarding the terms to be used in translation when carrying out a

translation project or developing new applications. Such terminology databases and translation memories that manage textual units are integrated elements of every CAT tool. Using terminology management while translating texts from specific disciplines the students store and retrieve updated terms that can be immediately integrated into a translated document. Such methodology can be successfully used by both language teachers and specialists in science and engineering as an integrated approach to efficient training.

All the programs described have the common goal of teaching language through content. More specifically, they also provide a rich context for teaching the traditional four skills-listening, speaking, reading, and writing. In addition, since the focus of most content-based courses is on academic language learning, the teaching of a fifth skill-study skills-is essential.

It should be noted that content-based instruction differs conceptually from more traditional teaching methods in a number of ways. First, the role of the teacher is necessarily expanded. Since the content dictates the selection and sequence of teaching technique, the teacher must learn to use the content material for its language teaching potential. This means that the teacher must carefully select the content material or in the case where the materials are already selected the teacher needs to pull out material which is most suitable for language teaching aims. It is obvious that the language teacher must become familiar with the content material to put it to meaningful use. This is one of the most difficult requirements of content-based teaching which entails systematic planning of instruction through a variety of strategies and techniques. In a content-based approach a reciprocal relationship develops in which teachers share responsibility for the academic growth of students.

A second key issue in content-based instruction is the need to develop appropriate curricula and materials which reflect the assumptions of the approach. Thus, while commercial language texts may be appropriate for some activities and are certainly useful references, content-based instruction necessarily requires extensive development of curricula and materials which integrate the teaching of language skills with content.

Content-based instruction is a student-centered approach. Choice of content should revolve around considerations of students' current proficiency levels, academic objectives, interests and needs.

To conclude, the teaching of language through content is a particular approach in language teaching. Thus, many of the innovative methods could be used effectively within a content-based approach. There is theoretical support in the literature for a content-based approach and abundant existing programs which effectively teach language through content.

Список використаних джерел:

1. Brinton D., Snow, M.A. & Wesche M.B. (1989) Content-based second language instruction. New York Newbury House.
2. Edwards, H.P., H.B. Wesche, S. Krashen, R. Clement (1984) Second language acquisition through subject matter learning. University of Ottawa. Canadian Modern Language Review.
3. Snow M.A. (1991). Teaching language through content, New York Newbury House.

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПІДГОТОВКИ
ПЕРЕКЛАДАЧІВ У КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ**

УДК 378.147:004(043.2)

М.Г. Прадівляний, к.пед.н., доцент,

О.Д. Ситнік, викладач

Вінницький національний технічний університет

**ОСОБЛИВОСТІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ ПЕРЕКЛАДАЧІВ У ВИЩИХ
ТЕХНІЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ**

Підготовка фахівців, здатних забезпечувати ефективну фахово спрямовану іншомовну комунікацію дедалі набуває особливої актуальності з огляду на зміцнення й постійний розвиток ділових та комерційних стосунків з

розвиненими країнами світу. Подолання мовних бар'єрів, можливість встановити безпосередні контакти з іноземними партнерами стає необхідною умовою ефективної діяльності багатьох спеціалістів з вищою технічною освітою. Одним із шляхів практичної реалізації задач підвищення якості підготовки таких фахівців є зорієнтованість процесу навчання на практичні потреби науки та виробництва, удосконалення форм та методів навчального процесу. Оволодіння практичними навичками з іноземної мови як засобом спілкування набуває особливого значення в зв'язку з активним процесом інтернаціоналізації міжнародних відносин, розвитком нових форм співробітництва, розширенням контактів між державами в різних формах економічної діяльності. Проблема підготовки висококваліфікованих фахівців технічних та економічних спеціальностей з глибокими знаннями фахово спрямованої іноземної мови є особливо гострою для підприємств, які активно діють на міжнародних ринках.

Проведений аналіз стану міжнародної діяльності підприємств Подільського регіону допоміг встановити, що підготовка фахівців з вищою технічною освітою, які в своїй професійній діяльності можуть вільно користуватися фахово спрямованою іноземною мовою, дедалі набуває актуальності. В результаті дослідження було встановлено, що поряд із навичками вільного спілкування іноземною мовою таким фахівцям необхідні вміння та навички технічного перекладу в певній галузі науки чи техніки. Такий рівень володіння мовою вимагає від фахівців не просто знань та розуміння закономірностей побудови форми іншомовного висловлювання, а глибокого розуміння іншомовної культури та реалій [1,2].

Проаналізувавши сучасний стан розвитку міжнародної діяльності підприємств Подільського регіону, ми з'ясували основні види іншомовної діяльності, необхідні для її виконання. Це, насамперед, різноманітні види робіт з оригінальною літературою зі спеціальності, такі, як розуміння змісту, вміння отримати необхідну інформацію, перекласти або реферувати матеріал. Вищезазначене вимагає навичок діалогічного та монологічного мовлення в

межах певної спеціалізації; навичок як усного, так і письмового перекладу з іноземної мови на рідну та навпаки, знань основ ведення ділової документації іноземною мовою, ділового листування, переговорів; володіння основними навичками двостороннього перекладу тощо. Однак основним завданням фахівців технічних та економічних спеціальностей з поглибленими професійно спрямованими знаннями з іноземних мов залишається здійснення перекладацької та референтської діяльності, пошук найбільш ефективних форм і методів організації та управління підприємництвом шляхом вивчення досвіду світового виробництва.

Практичне оволодіння іноземною мовою ми розглядаємо як набуття студентом комунікативної професійно спрямованої іншомовної компетентності, рівень якої повинен бути не нижчим того, що дозволяє користуватися іноземною мовою в тій чи іншій сфері професійної діяльності, в науковій та інформаційній діяльності, в безпосередньому спілкуванні з іноземними партнерами, в перекладацькій діяльності [4].

Вищевикладене дозволяє стверджувати, що високий рівень перекладацької компетенції повинен супроводжуватися глибокою обізнаністю зі специфікою предметної сфери, що передбачає отримання глибоких знань фундаментальних природничих та гуманітарних дисциплін а також досконаліх знань з іноземної мови.

Автономія вищих технічних навчальних закладів освіти, яка надається їм відповідно до рівня акредитації, передбачає, зокрема, й певну гнучкість у наданні освітніх послуг. Цей факт дозволяє вищим технічним навчальним закладам поєднувати процес підготовки інженерів з поглибленою фахово спрямованою іншомовною підготовкою.

Ефективне планування робочого навантаження студентів технічних вищих навчальних закладів, яким доводиться поряд із вивченням основної спеціальності, засвоїти ряд предметів з додаткової спеціалізації, можливе тільки за умови узгодження навчальних програм з реальними потребами і вимогами до майбутньої діяльності фахівців, які використовуватимуть іноземну

мову з метою здійснення подальшої професійної діяльності. В умовах ринкової економіки функціональні обов'язки фахівців з досконалим володінням фахово спрямованою іноземною мовою охоплюють широке коло завдань науково-технічної й виробничої діяльності [5].

Вищенаведене визначає провідну роль практичного оволодіння мовою, тобто набуття такого рівня іншомовної комунікативної компетентності, який дозволив би користуватися іноземною мовою в тій чи іншій галузі професійної діяльності, а саме: в науковій та інформаційній діяльності, в безпосередньому спілкуванні з іноземцями, для здійснення перекладацької діяльності тощо [3].

Основною метою підготовки фахівців з поглибленим вивченням професійно спрямованої іноземної мови є досягнення студентом певного рівня практичного володіння іноземною мовою, тобто наявність таких умінь в різних сферах мовленнєвої діяльності, які після закінчення навчання дають можливість: виконувати різноманітні види робіт з оригінальною літературою зі спеціальності, а саме: розуміти зміст, вміти вилучити необхідну інформацію, перекласти або реферувати необхідний матеріал; мати навички діалогічного мовлення а також володіти зв'язним монологічним мовленням на рівні як самостійно підготовленого, так і непідготовленого висловлювання, розуміти діалогічне та монологічне мовлення в межах вивченого матеріалу; володіти навичками як усного, так і письмового перекладу з іноземної мови на рідну та навпаки; знати основи ведення ділової документації іноземною мовою, вести ділове листування, переговори тощо; володіти основними навичками двостороннього перекладу; знати особливості культури країни, мовою якої написано оригінал; використовувати словники та довідковий матеріал при перекладі.

Організація навчального процесу, орієнтована на підготовку фахівців технічних та економічних спеціальностей з іноземної мови, має на увазі максимальне урахування сучасних вимог до виконання усного та письмового перекладу.

Отже, процес підготовки фахівців технічних та економічних спеціальностей з професійно спрямованими знаннями іноземної мови у Вінницькому національному технічному університеті враховує не тільки поєднання фахової, фундаментальної та загальнокультурної підготовки, але й забезпечення поглибленої підготовки з професійно спрямованої іноземної мови у відповідності до характеру та структури професійної діяльності фахівця.

Список використаних джерел:

1. Бебех В.В. Організація навчального процесу при вивченні курсу "Ділова англійська мова" з використанням інформаційних технологій // Теоретичні питання культури, освіти та виховання. Збірник наукових праць. – Видавничий центр КНЛУ, НМАУ, 2002. –№21. - 217с.

2. Бондаренко В.В., Ігнатюк О.А., Фоміна М.В. Нові підходи до змісту освіти управлінської підготовки майбутніх інженерів // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми. – Київ – Вінниця: ДОВ Вінниця, 2002. – Ч. 2. – С. 185-190.

3. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання. / [під ред. С.Ю. Ніколаєвої]. – К.: Ленвіт, 2003. – 237 с.

4. Комиссаров В.Н. Современное переводоведение. Учебное пособие / В.Н. Комиссаров. – М.: ЄТС, 2002. – 424 с.

5. Українська асоціація технічних і юридичних перекладачів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ualt.com.ua/>

ФАХОВІ КОГНІТИВНІ УМІННЯ ПЕРЕКЛАДАЧІВ ЯК ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ФЕНОМЕН

Внаслідок політичних, економічних та соціальних змін у кінці ХХ – на початку ХХІ століття посилилася тенденція до інтеграції вітчизняної системи освіти в європейський простір, що пов'язано з переосмисленням вітчизняного досвіду і пошуком ефективних шляхів її реорганізації.

Реформування системи професійної підготовки майбутніх перекладачів неможливо уявити без таких явищ, як інтеграція, Болонський процес, модернізація, які виступають зовнішнім чинником сучасних освітніх змін.

Протягом останніх десятиліть питання здобуття знань, їх усвідомлення, переробки, запам'ятовування, застосування на практиці та передачі іншим набули особливої актуальності. Вони є важливими не лише у формуванні професійних компетенцій майбутніх фахівців, а й у процесі їх неперервної самостійної освіти. Саме тому розвиток когнітивних умінь як передумова успішної професійної діяльності будь-яких фахівців займає чільне місце в переліку актуальних питань сучасної педагогічної науки.

Дослідженню умінь присвячені праці Ю. Бабанського, П. Блонського, М. Данилова, Г. Ільїної, С. Кабанової-Меллер, М. Корця, Н. Левітова, Є. Мілеряна, П. Підкасистого, К. Платонова, М. Снаткіна, А. Усової, Т. Цехмістрової, Г. Щукіної та багатьох інших визначних психологів і педагогів.

Разом з тим, дефініція поняття “уміння” все ще не є сталою, оскільки існує щонайменше два основних підходи стосовно його трактування.

Відповідно до першого з них, уміння – це набута у досвіді майстерність або здатність швидко і легко знаходити прийоми вирішення проблеми, яка виникає під час засвоєння нових знань і навичок. Таким чином, в контексті психологічної теорії діяльності уміння розглядається як категорія дії і за

структурою є сукупністю різноманітних знань і навичок, а за механізмом реалізації – самостійним переносом відомих способів поведінки суб'єкта в нові умови діяльності [4,5].

Сутність іншого підходу полягає в розумінні поняття “уміння” як заснованої на знаннях та навичках здатності особистості успішно досягати свідомо поставленої мети. Відповідно до означеної позиції, уміння мають складну психологічну структуру, до якої входять інтелект, воля та емоції, котрі виявляються у свідомому, цілеспрямованому й успішному здійсненні системи перцептивних, мисленнєвих, мнемічних, вольових, сенсомоторних та інших дій, які забезпечують досягнення поставленої мети у змінних умовах [2].

Уміння як психолого-педагогічний феномен має ряд визначальних рис таких як: гнучкість (здатність раціонально діяти в різних ситуаціях), стійкість (збереження точності й темпу діяльності) та міцність (уміння не втрачаються навіть тоді, коли не застосовуються) [1].

Уміння як засіб для досягнення результату в початковій діяльності є компонентом триєдиної структури “знання-уміння-навички”, яке є досить дискусійним. П. Скворцов виділяє три основні позиції: перша характеризується послідовним переходом знань в уміння, а потім у навички (“знання → уміння → навичка”), де під умінням розуміється певний спосіб дії, а навичка розглядається як автоматизоване уміння; друга – відзначається розмежуванням умінь і навичок на дві різні системи, котрі формуються і розвиваються за відмінними психологічними законами; третя – знаменується трактуванням умінь як деякої суми накопичених знань та системи навичок [4].

Таким чином П. Скворцов підводить підсумок, що спочатку формується уміння як спосіб виконання дії при активному регулюванні процесу свідомістю, а потім воно, за допомогою вправ, доводиться до рівня автоматизації і стає навичкою. Навички і уміння утворюють систему, основним завданням якої стає виконання дій даного виду діяльності. Втім, на цьому процес не зупиняється – далі відбувається утворення складного, комплексного уміння, яке складається з уже набутих особистістю умінь і навичок. Це нове уміння стоїть на більш

високому рівні, ніж уміння і навички, з яких воно складається. Проте такий процес протікає лише в тому випадку, якщо особистість отримує нові знання. Саме нові знання викликають протиріччя між уже наявними уміннями і навичками та метою діяльності, що виникає в результаті отримання нових знань. Таким чином, нові знання приводять в дію суттєву властивість системи умінь і навичок – їх гнучкість. Якщо ж подібної стимулюючої причини не буде, то якісного переходу системи умінь і навичок в нове складне уміння не відбудеться, а сама система стане лише шаблоном [4].

Віднайдення місця фахових когнітивних умінь перекладачів у загальній структурі умінь особистості неможливе без уточнення його змісту і феноменології. Зокрема, це викликано досить відчутною близькістю когнітивних умінь з пізнавальними, дослідницькими та гностичними у психолого-педагогічній літературі. Багато науковців наголошують на тому, що у процесі професійної підготовки фахівців важливими є пізнавальні уміння. Ю. Хамідуліна зазначає, що навчально-пізнавальні уміння – це базові компоненти особистості, які виражають провідні характеристики процесу професійного становлення, відображають універсальність її зв'язків зі світом, ініціюють здатність до творчої самореалізації [5].

Термін “когнітивні уміння” досить рідко зустрічається у психолого-педагогічній літературі, хоча цілий ряд авторів висловлює думку, що “уміння вчитись” є одним з провідних умінь особистості. Н. Шолохова: “...когнітивні уміння – це універсальні вміння, пов'язані з набуттям особистістю знань, які є результатом здійсненої пізнавальної діяльності” [1]. Н. Шолохова також пропонує альтернативний підхід до розгляду когнітивних умінь, який може бути реалізований через визначення складників когнітивної діяльності. До них відносяться: інформація, суб'єкт та педагог (регулююча ланка у взаємодії інформації та суб'єкта).

В. Комісаров зазначає, що переклад являє собою досить складний вид мовномисленнєвої діяльності і передбачає функціонування специфічних умінь, які в кінцевому результаті дозволяють перекладачеві швидко і якісно

вирішувати перекладацькі завдання. При цьому науковець додає, що всі уміння перекладачів можна умовно звести до декількох загальних видів, серед яких уміння “...аналізувати текст оригіналу, виявляти стандартні й нестандартні перекладацькі проблеми і вибирати способи їх вирішення, котрі відповідають конкретному акту перекладу” [3]. До цього Л. Засекіна та С. Засекін додають, що процес перекладу має когнітивну основу і складається з психічних операцій сприйняття, інтерпретації, розуміння і породження [2]. Підтримуючи цю позицію, ряд науковців сходиться на думці, що успішна перекладацька діяльність передбачає врахування особливостей таких когнітивних процесів, як сприймання, увага, пам'ять, мислення, прийняття рішень тощо [6]. Разом з тим, фахові когнітивні уміння перекладачів поки що не були об'єктом спеціальних наукових досліджень.

Отже, на основі вихідних положень психолого-педагогічної науки та з урахуванням специфіки професійної діяльності перекладачів, можна зауважити, що фахові когнітивні уміння перекладачів – це не вроджена, а набута універсальна система мисленнєвих дій, спрямована на диференціацію узагальненого образу тексту оригіналу та його швидку і якісну конвертацію в іншомовні конструкти нового узагальненого образу.

Список використаних джерел:

1. Ганаева Е. А. Формирование когнитивно-коммуникативных умений подростков в историко-краеведческой деятельности : автореф. дисс. на соискание учён. степени канд. пед. наук : спец. 13.00.01 “Общая педагогика” / Е. А. Ганаева. – Оренбург, 1999. – 18 с.

2. Коваль В. О. Теоретичні і методичні засади формування професійної компетентності майбутніх вчителів-філологів у вищих педагогічних навчальних закладах : [монографія] / Валентина Олександрівна Коваль. – Умань : Жовтий О. О., 2013. – 455 с.

3. Комиссаров В. Н. Современное переводоведение : учеб. пособ. / Комиссаров В. Н. – М. : ЭТС, 2002. – 424 с.

4. Скворцов П. М. Развитие исследовательских умений у учащихся 7-8 классов во внеклассной работе по биологии в полевых условиях : дисс. ... канд. пед. наук : 13.00.01 / Скворцов Павел Михайлович. – М., 1999. – 182 с.

5. Хамидулина Ю. Т. Развитие умений самостоятельной учебно-познавательной деятельности студентов в информационной интерактивной среде : дисс. ... канд. пед. наук : 13.00.01 / Хамидулина Юлия Тахировна. – СПб., 2005. – 199 с.

6. Шиба А. В. Формування професійної компетентності майбутніх перекладачів засобами інтерактивних технологій : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 “Теорія і методика професійної освіти” / А. В. Шиба. – Тернопіль, 2013. – 21 с.

УДК 81'25(043.2)

В.О. Яблочнікова, асистент

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ФАХОВОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ МАЙБУТНІХ ПЕРЕКЛАДАЧІВ

У сучасних умовах інтеграції України у світовий освітній та інформаційний простір, стрімке зростання міжнародних контактів ставить усе більшу кількість учасників цього процесу перед необхідністю долати не тільки мовний, а й культурно-ментальний бар'єр між представниками різних культурних спільнот.

У цьому процесі помилки в мові іноземців залишаються поза увагою представниками носіїв мови, проте міжкультурні непорозуміння зазвичай сприймаються набагато вразливіше, часом спричиняючи міжкультурні конфлікти. Сучасні соціокультурні обставини обумовлюють нові вимоги до підготовки фахівців у галузі іноземних мов та міжкультурної комунікації. Сучасне суспільство потребує фахівців з міжнародного та міжкультурного спілкування, що виходить за межі простого знання мови [1, с.56].

У процесі навчання здобувачі вищої освіти мають оволодіти вміннями виступати в ролі посередника між представниками своєї та іншомовної культур, визначати причини порушення міжкультурної комунікації й ефективно усувати непорозуміння й конфліктні ситуації, що були зумовлені міжкультурними

відмінностями. Одним із завдань професійної підготовки майбутніх перекладачів має стати вивчення міжкультурних відмінностей, що дає змогу чіткіше усвідомлювати особливості своєї культури, більш ефективно взаємодіяти з представниками іншої культури, уникати міжетнічної напруги, як потенційної причини етнічних конфліктів.

Актуальність проблеми формування професійної міжкультурної компетентності майбутнього перекладача обумовлена наявністю в сучасному суспільстві низки суперечностей, з поміж яких найбільш суттєвими є: суперечності між соціальним замовленням суспільства вищій школі на підготовку висококваліфікованих перекладачів з міжкультурними знаннями й уміннями, які готові відкрито сприймати і розуміти сучасний спосіб життя, та нерозробленістю методологічних і теоретико-методичних засад забезпечення цього аспекту професійної підготовки майбутніх перекладачів, зокрема в процесі вивчення іноземної мови; між необхідністю формування професійної міжкультурної компетентності майбутніх перекладачів і невизначеністю у сучасній науці механізмів реалізації цього процесу; між доцільністю розробки й обґрунтування педагогічних умов впливу на процес формування професійної міжкультурної компетентності та нерозробленістю цього питання.

Компетентність перекладача можна визначити, як знання двох мов і двох культур, готовність і здатність створювати і розуміти тексти двома мовами і переключатися з однієї мови на іншу. Вона складається із сукупності іншомовної комунікативної, фахової й загальної компетенцій і дає можливість перекладачу ефективно здійснювати міжмовну, міжкультурну, міжособистісну професійну комунікацію. Майбутні перекладачі повинні постійно прагнути до збагачення загальнокультурними знаннями з галузі країнознавства, історії і літератури, поповнювати свій професійний досвід знаннями, необхідними для перекладу в спеціальних галузях – науці, техніці, економіці, юриспруденції, політиці, освіті, медицині тощо, мати високу загальну і світоглядну культуру, широку ерудицію, такт, бути комунікабельними [1, с. 59].

Термін фахова компетенція перекладача може трактуватися і як здатність

актуалізувати накопичені знання й уміння, використовувати їх у процесі реалізації своєї професійної діяльності для досягнення намічених цілей; і як сукупність вимог необхідних для вирішення професійних питань і завдань, що спираються на базову кваліфікацію фахівця [3, с. 14]. Іншими словами, під фаховою компетенцією ми розуміємо сукупність (інтегральну характеристику) декількох компонентів, необхідних для ефективного виконання задач професійної діяльності. Вважається, що фахова компетенція перекладача – явище неоднорідне, яке інтегрує в собі ряд складових, що співвідносяться з чотирма основними сторонами діяльності перекладача в сфері професійної комунікації (міжкультурним спілкуванням у визначеній професійній сфері, власне професійною діяльністю перекладача, професійним перекладацьким середовищем і особистістю фахівця). Відповідно до цього можна виділити такі складові цієї компетенції як філологічна, індивідуально-психологічна і перекладацька. Філологічна компетенція – готовність і здатність використовувати відповідні процедури і засоби з метою розуміння мови джерела (МД) і адекватного відтворення мови перекладу (МП) відповідно до комунікативних завдань і ситуації спілкування, і включає міжкультурну і текстотвірну компетенції. Міжкультурну компетенцію визначають як готовність і здатність (відповідно до соціальних і культурних норм спілкування в області науки і техніки) розуміти МД і створювати МП в усній або письмовій формі програми мовленнєвої поведінки у вигляді висловлювань і спеціальних дискурсів. Текстотвірну компетенцію, ми слідом за В.Н. Комісаровим розуміємо як уміння під час перекладу створювати тексти різного типу відповідно до комунікативних завдань і ситуації спілкування, знання співвідношення правил і уміння побудови, наприклад науково-технічних текстів, а також знання щодо розходжень у загальній стратегії побудови текстів у МД і МП [2, с. 232].

Індивідуально-психологічна компетенція – система професійно-особистісних і психологічних якостей перекладача, необхідних для здійснення його професійної діяльності. Особистісні характеристики перекладача

орієнтовані на: 1) психічну здатність швидко переключати увагу, переходити від однієї мови до іншої, уміння зосередитися, мобілізувати весь свій потенціал; 2) широту інтересів, уміння постійно збагачувати свої знання; 3) морально-етичну відповідальність перекладача за якість своєї роботи.

Перекладацька компетенція розглядається як готовність і здатність виконувати на професійному рівні переклад текстів різного спрямування, володіння перекладачем відповідними знаннями, навичками й уміннями, і включає: базову компетенцію – процедурні навичками й уміннями та теоретичні знання в області перекладознавства; предметну компетенцію – предметні знання (в області однієї або декількох спеціальних дисциплін) та навичками й уміннями необхідні для перекладу різних видів текстів; стратегічну компетенцію – знання, навички і вміння, що дозволяють аналізувати фактори перекладу, відбирати ті з них, що є значимими у визначеній професійній ситуації, і на їхній підставі створювати послідовність перекладацьких дій; прагматичну компетенцію – знання, навички і вміння, що дозволяють розуміти висловлювання відповідно до ситуативних умов і комунікативних намірів; професійно-технічна компетенція розглядається як наявність специфічних знань, навичок і умінь, необхідних для виконання саме цього виду діяльності. Знання містять у собі розуміння задач перекладацької діяльності, основних положень теорії перекладу, принципів перекладацької стратегії й основних технічних прийомів перекладацької діяльності [3, с. 17].

Таким чином, розгляд і визначення структурних компонентів фахової компетенції вимагають зміни форм і методів навчання майбутніх перекладачів у ВНЗ і обумовлюють необхідність розробки нової концепції формування фахової компетенції у майбутніх перекладачів, що відкриває широкі перспективи для подальших досліджень в області методики навчання перекладу.

Список використаних джерел:

1.Бахов І. С. Проблема формування професійно-комунікативної компетентності майбутніх перекладачів. / І. С. Бахов // Освітні тенденції в

інформаційному суспільстві : Вісник ЖДУ ім. І. Франка. – № 47. – Житомир, 2009. – С. 56–60.

2. Комиссаров В. Н. Современное переводоведение. Учебное пособие / В. Н. Комиссаров. – М. : ЭТС, 2002. – 424 с.

3. Соловова Е. Н. Формирование филологической компетенции в профильной школе и вузе / Е. Н. Соловова, Е. А. Пореченкова // ИЯШ. – 2006. – № 8. – С. 13–18.

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ДОСЛІДЖЕНЬ ГЕРМАНСЬКИХ, РОМАНСЬКИХ І СЛОВ'ЯНСЬКИХ МОВ І ЛІТЕРАТУР

УДК 811.16:37.011.31

І.Г. Западинська, к.пед.н.

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ПЕРСПЕКТИВИ ДОСЛІДЖЕНЬ СЛОВ'ЯНСЬКИХ МОВ ТА ІСТОРИОГРАФІЧНИЙ АНАЛІЗ ПРОБЛЕМИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ВИЧТЕЛІВ НА ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТТЯ

Сучасні тенденції розвитку педагогічної освіти зумовлюють потребу аналізу діяльності вищих навчальних закладів, у яких формувалась інтелектуальна еліта, що зробила значний внесок у розвиток як європейської, так і світової культури. У пошуках ефективних шляхів та методів розвитку української професійної школи важливе місце належить об'єктивному вивченню й творчому використанню досвіду минулого, зокрема другої половини ХІХ – початку ХХ ст.

Звернення до означеного періоду не є випадковим, оскільки саме на нього припадає зародження та інтенсивний розвиток педагогічних закладів різного типу, а також розробка теоретичних і методичних засад підготовки педагогів навчальних предметів гуманітарної спрямованості. Його аналіз, оцінка та

творче осмислення сприятимуть впровадженню кращих надбань вищої педагогічної освіти в сучасну теорію та практику, дасть змогу позитивно впливати на модернізацію змісту професійно-педагогічної підготовки вчителя для української школи.

Шлях наукового пошуку здійснювався під дією закону єдності загального, особливого й одиничного. Історіографію проблеми підготовки вчителів гуманітарних спеціальностей проаналізовано нами з урахуванням джерельної бази загального рівня (роботи з історії розвитку освіти в Україні досліджуваного періоду), особливого (дослідження окремих аспектів підготовки вчителя в педагогічних навчальних закладах різного типу в досліджуваний період). Продовжуючи цю думку, зазначимо, що дослідження проблеми підготовки вчителів гуманітарних спеціальностей є виявом феномена одиничного, оскільки являє собою результат дослідження окремо взятого об'єкта і предмета наукового пошуку. З іншого боку, за твердженням вітчизняних науковців [1; 2] професійна підготовка вчителів гуманітарних навчальних дисциплін виступає як загальне культурно-освітнє явище України в другій половині XIX – на початку XX століття. Отже, у нашому дослідженні вона виступає у межах закону єдності загального, особливого й одиничного, як загальне. Розкриття професійної підготовки педагогів-гуманітаріїв на історико-філологічних факультетах Харківського, Київського, Новоросійського університетів, Вищих жіночих курсах відображає особливе, а висвітлення сутності та змісту підготовки вчителя в межах індивідуальності окремого студента вищого педагогічного навчального закладу з урахуванням його нахилів, здібностей, рівня пізнавального інтересу та професійної мотивації виступає, як одиничне.

Закон єдності змісту і форми має прояв у межах нашого дослідження як єдність форм підготовки вчителів гуманітарних спеціальностей в університетах і на вищих курсах та змістової наповненості професійної підготовки педагогів, що включає в себе кадрове, методичне, організаційне забезпечення цього процесу. Крім того, у педагогічних навчальних закладах застосовувалися певні

форми навчання і виховання, наповнені відповідним до соціально-професійного наповнення змістом, що також відображає дію вказаного закону.

Закон переходу кількісних змін у якісні виражено в межах досліджуваної проблеми в тому, що поступове накопичення досвіду підготовки вчителів гуманітарних спеціальностей в Україні у другій половині XIX – на початку XX століття заклало підвалини для розбудови системи професійної педагогічної підготовки вчителів більш пізнього періоду як якісно нового явища. Разом із тим кількісне накопичення педагогічних та методичних знань студентами вищих навчальних закладів гарантувало їм певний рівень професійної готовності до роботи в гімназіях та ліцеях як нову якість їх соціально-професійного досвіду.

Таким чином, аналіз основних діалектичних закономірностей, що визначають специфіку підготовки вчителів гуманітарних спеціальностей у системі педагогічної освіти другої половини XIX – на початку XX століття як історико-педагогічного процесу, дає змогу відстежити їх у динаміці й структурно-функціональній залежності компонентів.

На загальнотеоретичному рівні нами було здійснено аналіз проблеми підготовки вчителів гуманітарних спеціальностей у системі вітчизняної педагогічної освіти досліджуваного періоду на підставі використання комплексу методологічних підходів: герменевтичного, культурологічного, системного, наративного, диверсифікаційного.

Необхідність застосування в процесі нашого дослідження професіографічного підходу пояснюється його міждисциплінарністю та необхідністю використовувати в роботі теоретичні набутки не лише історико-педагогічної науки, але й професійної педагогіки.

Історико-атрибутивний аналіз дозволяє встановити залежність історіографічного тексту у певній історичній цілісності, інтелектуальній та національній традиції, соціально-професійному контексті. З огляду на зазначене, організаційно-педагогічні засади професійної підготовки вчителів гуманітарних спеціальностей у системі вищої освіти України другої половини

XIX - початку XX століття розглядалися нами у межах освітнього простору Російської імперії, до складу якої входила Україна, з урахуванням тенденцій, суперечностей та особливостей політико-економічного розвитку країни означеного історичного періоду. Зазначений метод дав можливість простежити вплив урядів на формування освітньої політики, простежити їх спільні та своєрідні академічні традиції тощо. Використання цього методу забезпечує регіональний підхід до аналізу історико-педагогічного процесу [3].

Історико-порівняльний аналіз (історико-компаративний метод, за М.Богуславським), що передбачає порівняння, зіставлення, проведення паралелей тощо, – не набув ще достатнього розвитку у процесі вивчення курсу історії педагогіки. Проте він є провідним методом історико-педагогічного дослідження. При його застосуванні раніше наведені етапи порівнюються й зіставляються між собою. Встановлюються регрес і прогрес різних явищ минулого й на цій основі формулюються відповідні висновки та оцінки. Саме в процесі порівняння виявляється можливість для пояснення досліджуваних фактів, розкриття сутності педагогічних явищ.

Здійснений нами науково-теоретичний аналіз проблеми підготовки вчителів гуманітарних спеціальностей у другій половині XIX – на початку XX століття дає змогу зробити висновок, що зазначену проблему може бути розглянуто на кількох методологічних рівнях, які окреслені нами як загальнофілософський, загальнотеоретичний, спеціальний, технологічний.

З метою вивчення стану розроблення проблеми та визначення основних напрямів дослідження було обрано метод систематизації науково-педагогічної літератури, застосування якого дозволило: констатувати відсутність фундаментальних історико-педагогічних досліджень, які б цілісно відображали процес становлення та розвитку професійної педагогічної підготовки вчителів гуманітарних спеціальностей у системі підготовки педагогічних кадрів в Україні другої половини XIX – початку XX століття; виявити багату джерельну базу дослідження, яка представлена, документально-фактологічними та статистично-довідковими матеріалами, педагогічною публіцистикою,

монографіями та дисертаційними роботами, науковими публікаціями різних історіографічних періодів.

Список використаних джерел:

1. Дем'яненко Н. М. Загальнопедагогічна підготовка вчителя в Україні (XIX – перша третина XX ст.): [монографія] / Н. М. Дем'яненко. – К.: ІЗМН, 1998. – 328 с.

2. Левицька Н. М. Вища гуманітарна освіта Наддніпрянської України (друга половина XIX – початок XX ст.): [монографія] / Н. М. Левицька. – К.: НУХТ, 2012. – 392 с.

3. Курило В. С. Становлення та розвиток системи освіти й педагогічної думки Східноукраїнського регіону в XX ст.: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра пед. наук: спец.13.00.01 «Загальна педагогіка та історія педагогіки» / В. С. Курило. - Луганськ, 2000. – 39 с.

УДК 81'373 : 159.93-115

К.І. Мізін, д.філол.н., професор

ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»

**ВПЛИВ НА ОБ'ЄКТИВНІСТЬ КОНТРАСТИВНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
ЕТНОЦЕНТРИЗМУ ТА АВТО- Й ГЕТЕРОСТЕРЕОТИПІВ**

Критика антрополінгвістичних дисциплін, зокрема лінгвокультурології та лінгвоконцептології, щодо ненадійності їхньої наукової методології [див. детальніше: 1; 2] стимулює пошук нових шляхів для верифікаційного підсилення дослідницького інструментарію тих досліджень, які виконані в руслі цих наукових напрямів.

Так, кожна лінгвокультура у процесі свого розвитку породжує низку понять (як артефактів, так і ментефактів), у яких домінують специфічні лише для цієї лінгвокультури ознаки. Ці поняття лежать в основі індивідуальної і

колективної когнітивної (концептної) картин світу певного мовного соціуму, значною мірою впливаючи на формування рис національного характеру представників останнього. Зі зміною епох такі поняття зазнають різних трансформацій, але вони завжди зберігають своє «духовне» значення як ціннісні орієнтири певної лінгвокультури, перетворюючись на національно-культурні маркери, що стають підґрунтям для численних авто- та гетеростереотипів, інколи міфологізованих.

Поширення антропологічно спрямованих мовознавчих дисциплін, зокрема лінгвокультурології і лінгвоконцептології, відкрило нові методологічні можливості для вивчення згаданих «духовних» орієнтирів: по-перше, їм надали статусу лінгвокультурних концептів, що уможливило дослідницькі операції з ними як ментальними конструктами, а по-друге, для дослідження таких ментальних конструктів опрацьовано на сьогодні концептний аналіз та численні експериментальні методики, які дають змогу виявити нові ракурси «духовних» орієнтирів того чи іншого мовного етносу, а головне – реконструювати витоки своєрідного світорозуміння представників певної лінгвокультури на тлі універсальних чинників їхнього світосприйняття. Установлення цих причин – це «ключ» до «духовних скріп» того чи іншого народу (нації), що є архіважливим завданням при міжкультурній адаптації та розв'язанні міжнаціональних конфліктів у наш час тотальної глобалізації.

Лінгвокультурологи сфокусували свою увагу на низці лінгвокультурно значущих концептів європейських і неєвропейських мовних спільнот. Детального аналізу, насамперед у межах пострадянського наукового простору, зазнали, наприклад, британські концепти HOME, FREEDOM, GENTLEMANLINESS, PRIVACY та ін., німецькі ORDNUNG, MACHT, PÜNTLICHKEIT, SPARSAMKEIT, SCHADENFREUDE, WELTSCHMERZ та ін., українські СТЕП, ВОЛЯ, ДУША, БОГ, КОЗАК та ін., російські АВОСЬ, ДУША, ГРЕХ, БОГ, ЩЕДРОСТЬ, УДАЛЬ та ін.

Проте лінгвокультурологи мають завжди враховувати той факт, що визначення того чи іншого концепту як унікального або специфічного значною

мірою залежить від вибору для зіставлення тих чи інших лінгвокультур-контрастів. Тут мова йде про те, що один і той же концепт може виявляти більше специфічних ознак при зіставленні зі своїм відповідником в одній лінгвоспільноті та менше – в іншій / інших. Якщо взяти, наприклад, для контрастивного аналізу німецький концепт *ORDNUNG*, то не викликає жодних сумнівів, що детальне зіставно-лінгвокультурологічне вивчення цього концепту розкриє численні етно- й лінгвокультурні грані німецької «душі» та німецького «духу». Це, власне, й довели непоодинокі праці, зокрема й українських дослідників [див., напр.: 3]. Сприяють актуальності таких розвідок і поширені серед європейців авто- й гетеростереотипи щодо відомого німецького порядку.

Не викликає сумніву і національно-культурна специфічність німецького концепту *WELTSCHMERZ*, який набув нової актуалізації на тлі глобалізаційних і антиглобалізаційних процесів у Європі, що боляче торкнулися Німеччини, вплинувши на морально-психологічний стан представників німецького етносу. Однак дослідники чомусь оминають своєю увагою цей концепт, хоча його значення для розвитку «духу» німецького народу є очевидним, починаючи ще з епохи Романтизму. До того ж, якщо враховувати поляризацію німецького «духу» на осі *ORDNUNG – CHAOS*, де останній активує перманентний *ANGST* німців, то концепт *WELTSCHMERZ* також слід уважати породженням хаосу. Можна припустити, що цей концепт став основою, на якій після Другої світової війни сформувався специфічний концепт *VERGANGENHEITSBEWÄLTIGUNG*, бо і перший, і другий наповнюють смисли хаосу та болю на тлі невідповідності між гармонією внутрішнього світу пересічного німця і дисгармонією зовнішнього світу, де різні історичні та соціокультурні чинники породжують той страх перед майбутнім, який гнітить німецький «дух». Зрозуміло, що це припущення має бути перевірене за допомогою детального зіставно-лінгвокультурологічного вивчення цих концептів.

Прикметно, що чи не всі значущі для німців поняття (наприклад, *Backpfeifengesicht*, *Doppelgänger*, *Erklärungsnot*, *Ersatz*, *Fremdschämen*,

Gemütlichkeit, Götterdämmerung, Gretchenfrage, Handschuhschneeballwerfer, Hinterland, Kaffeeklatsch, Kummerspeck, Lebensraum, Realpolitik, Torschlusspanik, Treppenwitz, Wanderlust, Zeitgeist, Zugzwang), які не мають прямих номінацій-еквівалентів в інших мовах, лінгвокультурологи можуть автоматично визначити як специфічні тільки для цієї мовної спільноти лінгвокультурні концепти. При цьому дослідники використовують, як правило, різноманітні стереотипні уявлення про німців як вагому аргументацію для визначення актуальності своїх наукових студій. Власне, це й простежується часто на пострадянському мовознавчому просторі.

Однак якщо, наприклад, для англomовного дослідника таке специфічно німецьке поняття, як «Schadenfreude» не має еквівалентного позначення в мові [див., напр.: 4], то це ще зовсім не означає, що воно буде безеквівалентним і для української та російської мов (пор. укр. *злорадiсний, зловтішний; рос. злорадный*), оскільки для українців і росіян знайомим є почуття радості, яке виникає внаслідок того, що об'єкту наших заздрощів / ревнощів заподіяне якесь зло: моральне (біль / втрата), фізичне (біль / втрата) або матеріальне (фінансові / матеріальні збитки). Відповідно, для носіїв англійської мови слово *Schadenfreude* матиме більший набір специфічних ознак, ніж для українців і росіян. Для виявлення ж міри специфічності прямих назв концептів при визначенні номінативного поля останніх як однієї з процедур концептного аналізу в зіставно-лінгвокультурологічних дослідженнях слід апробувати нові методики. Такі методики мають допомогти досліднику максимально абстрагуватися від впливу на об'єктивність лінгвоконтрастивних розвідок власного етноцентризму та авто- й гетеростереотипів.

Список використаних джерел:

1. Мізін К.І. Методологічна валідність лінгвокультурології vs зіставної лінгвокультурології: аргументи та контраргументи / К.І. Мізін // Вісник Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля. Серія «Філологічні науки». – 2015. – № 2 (10). – С. 104–110.

2. Мізін К.І. Методологічні проблеми відтворення «чужокультурної» інформації в мовних знаках: симбіоз зіставної лінгвокультурології та перекладознавства / К.І. Мізін // Актуальні проблеми філології та перекладознавства : зб. наук. праць. – Хмельницький : ФОП Бідюк Є.І., 2016. – Вип. 10, Т. 3 (Р–Я). – С. 294–300.

3. Приходько А.М. Концепти і концептосистеми в когнітивно-дискурсивній парадигмі лінгвістики / Анатолій Миколайович Приходько. – Запоріжжя : Прем'єр, 2008. – 332 с.

4. Pfeffer A.J. German Loanwords in English: An Historical Dictionary / J. Alan Pfeffer, Garland Cannon. – Cambridge : Cambridge University Press, 1994. – 416 p.

УДК 811:378(043.2)

H.V. Shvets, PhD (Pedagogics)

Vinnitsia Institute of Trade and Economics KNUTE

ANALYZING LEXICAL AND STRUCTURAL PECULIARITIES OF BUSINESS E-MAILS

Nowadays, with the development of computer technology, it has become possible to send via e-mail (also spelt "email"), complete letters on a letterhead of a company, with signature and other characteristics making them practically indistinguishable from letters on paper. Thus technology has helped to make a full circle and return to traditional business correspondence.

Email is becoming an integral part of the communication structure within organisations, but the costs and benefits are not being assessed to show when it is a more effective communication process than traditional methods. Communication is carried out in many different forms, but the common underlying motive of communication is to improve working practices and to increase productivity. The results of the study show an educated decision when to use email will increase productivity over traditional methods just as an uneducated decision could easily prove counterproductive. [1, 168]

The contents of business e-mail messages as such do not differ from regular business correspondence, and there is no need for brevity which was typical of telegrams and telexes.

The evolving technology aimed at the 'paperless office' is focusing on people productivity, which means better use of their time. Companies seeking better communication processes often invest in email to reduce communication costs and to increase employee productivity. Email is perceived as a tool for cutting down on paper and telephone bills. Email is attractive according to IBM because it's becoming universal, it's incredibly cheap, it can be personalised by computer, it can target groups, companies or regions and mass marketing requires very little effort. [1, 170]

There are more similarities than differences between e-mail and postal mail; at least as far as letter writing is concerned.

- Both are a form of correspondence between two individuals: the recipient and the sender.

- Both are essentially letters and most follow the same structure and format.

- Both are read by people who are accustomed to reading standard written English, not Internet shorthand or jargon.

- Both often contain an element of persuasion. The goal is to get the reader to take action. But there are definite differences, too, when it comes to online versus offline writing.

But there are differences between e-mails and regular letters as well:

- E-mails are usually shorter than postal letters.

- E-mails typically deal with a short, single subject. Letters, by comparison, often address multiple and complex subjects — one of the reasons the person wrote a letter in the first place rather than made a phone call or sent an e-mail.

- A third reason e-mails are concise is that they are more interactive than letters. When you answer someone's e-mail, your answer may contain the text of his or her previous message. There's no need to recap or remind them of what they said in the first place, as there is with postal mail.

E-mail and postal mail have structural and lexical similarities and differences. Let's start with the similarities. E-mail has much the same structure and style as a business letter. There is a beginning or introduction, a body, and an end or close.

As for the major differences, e-mails have some requirements postal mail does not. These include:

- “from” line. People tend to open e-mail from people they know, and delete e-mail from people they don't know. Therefore, the “from” line will gain the attention of people they already have a relationship with. If the reader doesn't know the sender, the only hope of opening and reading your message the sender has is a compelling subject line

- subject line. Next to the “from” line, the most important part of the e-mail is the subject line. These are the words the reader sees when the e-mail hits the in-box. Based on the “from” line and “subject” line, readers make a quick decision whether to open the e-mail, save it for later reading, or delete it. The less likely the recipient is to recognize the “from” line, the more important your subject line. The best subject lines contain a few words that arouse the reader's interest.

- electronic distribution list. The mail account service probably allows three options with regards to recipients. (To: Specifies the main recipient. cc: Selects people who get a copy and are identified as getting a copy. The initials “cc” stand for “carbon copy,” back in the days when duplicate copies of letters were made on carbon paper. bcc: Selects people who get a “blind carbon copy” — that is, they receive a copy but their names do not appear on the distribution list).

- sig files. A signature (sig) file is an “electronic letterhead” that automatically appears at the bottom of every e-mail message you send. A sig file contains information similar to letterhead: sender's name, company name, street address, city, state, ZIP code, phone number, fax number, and Web site, for instance. Some people like to add the company slogan under the company name. The sig file makes it easy for the recipient to contact you through channels other than e-mail — phone, postal mail, fax.

- Salutations. Personalized salutations in the message area are optional. It can simply begin with message in the message space. Or there can be typed “Dear Bob,” first. Structural element “close” is also optional. The last sentence can simply end the message. Or the sender can type “Sincerely,” leave a few spaces, and then type his name.

Structural and lexical differences between regular business letters and business emails are considerable. Being aware of structural and lexical peculiarities of business emails may facilitate the communication process and favour understanding of interlocutors in the business world.

References:

1. Jackson, T.W., Dawson R., Wilson D. Improving the Communications Process: The costs and effectiveness of email compared with traditional media, INSPIRE – Training and Teaching for the Understanding of Software Quality, No.4, pp. 167-178.

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ДИСКУРСОЗНАВСТВА, КОМУНІКАТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ ТА МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

УДК 811.111

В. В. Верьовкін, к. філол. н.
НПУ імені М. П. Драгоманова

ІСТОРІЯ ВИНИКНЕННЯ, ПРЕДМЕТ ТА ОБ’ЄКТ ПОЛІТИЧНОЇ ЛІНГВІСТИКИ

Поняття “політика”, яке увійшло в сучасні мови як запозичення з давньогрецької, традиційно означає державні та громадські справи, сферу діяльності, пов’язану з владними відносинами між людьми, соціальними групами, народами, націями і державами [7, с. 156]. У зв’язку з цим характерно, що сам термін “політика” знаходиться в одному смисловому ряду з

давньогрецькими поняттями, безпосередньо пов'язаними з державністю: “*πόλις*” — місто-держава, “*πολίτης*” — громадянин, “*πολιτικές*” — державний діяч, “*πολίτεια*” — конституція [5, с. 7].

Так, згідно з відомим визначенням М. Вебера: “Поняття політики має надзвичайно широкий зміст і охоплює всі види діяльності по самостійному керівництву. Сюди належить і валютна політика банків, і політика профспілки під час страйку, і шкільна політика міської або сільської громади, і політика правління, яке керує корпорацією” [1, с. 644-645].

Термін “комунікація” в його нинішньому розумінні закріпився в словнику політичної науки відносно недавно. Мабуть, одним з перших безпосередніх вживань цього поняття в політологічному контексті відноситься до початку ХХ ст., вислів Ф. Ратцель про те, що “передача інформації в політичному відношенні є найважливішою з усіх комунікаційних послуг” [11, с. 57].

Передача інформації від людини до людини, за допомогою мови, жестів, а також зображень і інших символічних форм, зафіксованих на матеріальних носіях, виникла і розвивалася разом з самим суспільством, причому в якості інструменту політичного впливу як мовна, так і візуальна комунікація використовувалася і осмислювалася починаючи з давніх давен.

З виникненням масової свідомості виникає інструментарій, здатний з нею працювати. Це і масова культура, і масові комунікації, і пропаганда. Так у низці подій ХХ ст. точкою відліку для становлення політичної лінгвістики стала Перша світова війна. Найбільш значущі роботи цього періоду пов'язані з діяльністю Уолтера Ліппмана (*теорія порядку денного/agendasetting process*), Пола Лазарсфельда (*founder of modern empirical sociology, opinion leaders/лідери громадської думки*), Гарольда Лассвелла (*чарівна куля/magic bullet* або *підшкірна модель голки/hypodermic needle model*). Увага дослідників направлена на вивчення способів формування громадської думки, ефективності політичної агітації та військової пропаганди.

У 1946 р Дж. Орвелл звернув увагу на те, що в політичній промові такі слова, як “*democracy*”, “*socialism*”, “*freedom*”, “*patriotic*”, “*realistic*”, “*justice*”,

словами, які не мають певного значення “*meaningless words*”. Орвелл зазначає, що певні слова навмисне використовуються в цілях маніпуляції суспільною свідомістю: “*class*”, “*totalitarian*”, “*progressive*”, “*reactionary*”, “*bourgeois*”, “*equality*”) [14].

За аналогією з “*новоязом/newspeak*” Дж. Орвелла в понятійному арсеналі лінгвістів закріплюється поняття “*нюкспік/nukespeak*” або “*nuclear language/ядерна мова*”, важливу роль у розвитку політичної ситуації грали і метафоричні образи підкреслюючи всю небезпеку наслідків атомної катастрофи (“*nuclear winter/ядерна зима*”, “*nuclear apocalypse/атомний апокаліпсис*”) [14].

Подібні факти широко обговорюються в критичній теорії Франкфуртської школи, представники якої (Т. Адорно, Г. Маркузе, М. Хоркхаймер), вивчали форми тоталітаризму, антидемократизму, націоналістичного шовінізму після закінчення другої світової війни.

До прикладів використання психоаналітичного підходу в політичній лінгвістиці відноситься дослідження американського вченого та його статтю “*Politburo Images of Stalin*”, інтерес до цієї статті пов'язаний в першу чергу з аналізом кореляційно психологічних типів в політичній мові [15].

Теоретичною основою для французької школи аналізу дискурсу стали ідеї психоаналізу, марксизму і структурної лінгвістики. Як пише, Патрік Серіо в теорії дискурсу Мішеля Пеше, панують три імені, “що об'єднуються під жартівливою назвою “Троїста згода”: — Карл Маркс, Зигмунд Фрейд і Фердинанд де Соссюр.

Теорія когнітивного дисонансу Леона Фестингера, відома також як теорія соціального порівняння, відповідаючи на питання: чому люди прагнуть знайти повідомлення, які посилять їх вже існуючі переконання і уникають тих, які суперечать першим? [12].

З розвитком досліджень політичної мови в німецькомовних країнах відправною точкою в розвитку досліджень політики мови стала мова націоналсоціалізму і розбіжностей в політичному лексиконі двох держав НДР та ФРН. Першим успіхом внутрішньо політичної цензури 1968/69 рр. стають

відкриті обговорення громадськістю політичних питань, які відбуваються в країні, що й стане предметом, як лінгвістичних так і політичних досліджень, початку 1970-х років. Ці напрацювання з політичної лінгвістики, дали змогу віділити три основні течії в дослідженнях, які почали розвиватись незалежно одна від одної: “*Sprache und politisches System (polity)/мова і політична система*”, “*Sprache und politischer Prozess (politics)/мова і політичний процес*”, “*Sprache und Politikfelder (policies)/мова і політичні стратегії*”[13].

Наприкінці ХХ ст. політична лінгвістика набуває нової якості. Об’єктом її дослідження є мовна маніпуляція свідомістю, у тому числі й в опозиції “свій : чужий” [9, с. 11]. У цьому плані актуальні праці Р. Водака як типового представника критичної лінгвістики, що за методикою дослідження виділив такі її основні напрями: *соціальну семіотику*, яка вивчає взаємозв’язок між мовою та соціальними та особистісними потребами мовців, які реалізуються при мовному функціонуванні; *постструктуралізм Фуко*, або “порядки дискурсу”, під якими розуміються сукупність усіх дискурсивних реалізацій мовної практики, а також взаємовідношення між ними (додатковість, протиставлення тощо); *соціокогнітивну модель* (представлена у працях ван Дейка) – це дослідження етичних поглядів, стереотипів тощо, які виявляються в повсякденному спілкуванні у свідомості переважно пересічної людини; *дискурсивна соціолінгвістику*, до якої і належить Р. Водак; у цьому напрямку розробляється нова соціальна модель на основі вивчення характеру інституціонального спілкування [2, с.288 – 290].

З виникненням масової свідомості виникає інструментарій, здатний з нею працювати, сюди належить і масова культура, і масові комунікації, і пропаганда. Так Почепцов Г. Г. в своїй праці “Коммунікативні технології ХХ століття” виділяє структуру коммунікативного простору, виділяючи в ньому: *символічну, візуальну, подієву, міфологічну та комунікативну організацію*. Автор зазначає, що комунікативні технології досягли свого піку саме в двадцятому столітті, на що вказує виникненням цілого ряду професій, які спеціалізуються на впливі на індивідуальну та масову свідомість. Принаймні

три чинники сприяли цьому: розвиток технологій, що забезпечувало потрібний результат за рахунок менших інтелектуальних і матеріальних ресурсів; людство змістилось в бік інформаційної цивілізації; спостерігається феномен нової ролі громадської думки, з яким сьогодні вже ніхто не може не рахуватися [6].

Так в одній з останніх праць І.Ф. Кураса виразно простежується нова постановка питання про співвідношення політики і мови і у цьому контексті – про усвідомлення суспільних наслідків тієї чи іншої мовної стратегії держави. Символічна експресивність у політиці спрямована на збудження суспільної уваги, створення мотивів, провокування певних дій. Використання естетичних можливостей символу, яке доповнюється семантичним аналізом смислів і стає підґрунтям мобілізаційних технологій. У своїх крайніх проявах символізація політики перетворює останню у різновид шоу-бізнесу, “політичний театр”. Наскільки пропоновані “вистави” сподобаються публіці, величезною мірою залежить від гнучкості й досконалості політичної мови [3].

Увагу дослідників привертають питання функціонування політичної мови під час передвиборної боротьби, на парламентських і президентських дебатах, в партійному дискурсі та ін., політична комунікація утворює відносно самостійний напрям лінгвістичних досліджень. На думку авторів, ця новонароджена наука призначена для дослідження різноманітних взаємовідношень між суб'єктами політичної діяльності й політичним станом суспільства та мовою, мисленням, комунікацією, тому вона полідисциплінарна і як власне з мовознавчих позицій, так і у загальнонауковому плані [3].

Існує два принципово різних підходи до предмету політичної лінгвістики. Перший визначає змістовні межі політичної лінгвістики які збігаються з політичним дискурсом або дискурсивним аналізом політики. Відповідно до даного підходу, предмет політичної лінгвістики — політичний дискурс як сукупність дискурсивних практик, що ідентифікують учасників політичного дискурсу як таких, або формують конкретну тематику політичної комунікації [5].

Другий підхід розглядає політичну лінгвістику як самостійний, міждисциплінарний і комплексний науковий напрямок. Відповідно до цього підходу предмет дослідження політичної лінгвістики — політична комунікація, тобто мовна діяльність, орієнтована на пропаганду тих чи інших ідей, емоційний вплив на громадян країни і спонукання їх до політичних дій, задля досягнення суспільної злагоди, прийняття та обґрунтування соціально-політичних рішень в умовах множинності точок зору в суспільстві [3].

Французький соціолог Р. Шварценберг визначав політичну комунікацію як “процес передачі політичної інформації, завдяки якому вона циркулює від однієї частини політичної системи до іншої, та між політичною системою і соціальною системою. [10].

Політична лінгвістика на сучасному етапі її розвитку приймає глобалізаційні та інтеграційні виклики людської цивілізації і трансформується в особливий напрям, з притаманними їй специфічними принципами дослідження, власним понятійним апаратом, предметом й методами дослідження, які вирізняються своєю міждисциплінарністю підходів та широким спектром напрямів.

Список використаних джерел:

1. Вебер М. Избранные произведения. – М.: Прогресс, 1990. – 804 с.
2. Водак Рут. Критическая лингвистика и критический анализ дискурса // Политическая лингвистика. – 2011. – № 4 (38). – С. 286 – 291.
3. Нагорна Л. Політична лінгвістика: стан і статус [Текст]: Вип. 30, кн. 2, 2006. - (Наук. зап. Ін-ту політ. і етнонац. дослідж) // Наук. зап. Ін-ту політ. і етнонац. дослідж.-С.160-168.
3. Кондратенко Н. В. Український політичний дискурс: монографія / Одес. нац. ун-т ім.І. І. Мечникова. – Одеса: Чорномор'я, 2007. С. 150–155.
4. Ирхин Ю.В., Зотов В.Д., Зотова Л.В. Политология. – М.: Юристъ, 2001 – 511 с.

5. Петренко В. В. Політична мова як засіб маніпулятивного впливу: Автореф. дис. ... канд. політ, наук: 23.00.02 / Київський національний ун-т ім. Т. Шевченка. - К., 2003. – 17 с.

6. Почепцов Г. Г. Коммуникативные технологии двадцатого века / Г. Г. Почепцов. – М., 1998.

7. Семигин Г.Ю. Политика. // Политическая энциклопедия: В 2 т. / Национальный общественно-научный фонд; Рук. проекта Г.Ю. Семигин; Науч.-ред. совет: пред. совета Г.Ю. Семигин. – Т. 2. – М.: Мысль, 1999. С. 156–157.

8. Чудинов А.П. / Анатолий Прокопьевич. – Политическая лингвистика : Учеб. пособие / М. : Изд-ва “Флинта”, “Наука”, 2006. – 254 с.

9. Цыганков П.А. Международные процессы в условиях глобализации: проблема эффективной коммуникации // Вестник Московского университета. – Сер. 18: Социология и политология. – 1999. – № 4. – С. 56–65.

10. Шварценберг Р. Политическая социология. М., 1992, — С.174.

11. Armin Burkhardt: Politische Sprache. Ansätze und Methoden ihrer Analyse und Kritik. In: Streitfall Sprache. Sprachkritik als angewandte Linguistik? Hg. v. Jürgen Spitzmüller u.a. S. 75–114 (Freiburger Beiträge zur Linguistik; 3). Bremen 2002.

12. Festinger, L. A Theory of Cognitive Dissonance. Stanford, CA: Stanford University Press.

13. Josef Klein: Politische Kommunikation – Sprachwissenschaftliche Perspektiven, in: Otfried Jarren, Ulrich Sarcinelli, Ulrich Saxer (Hg.): Politische Kommunikation in der demokratischen Gesellschaft Ein Handbuch mit Lexikonteil. Opladen: Westdeutscher Verlag 1998, S. 187–199, ISBN 3-531-12678-4.

14. Orwell, George (2006). Politics and the English Language.[Електронний ресурс]. / Режим доступу: <https://faculty.washington.edu/rsoder/EDLPS579/HonorsOrwellPoliticsEnglishLanguage.pdf>

15. Politburo Images of Stalin, Nathan Leites, Elsa Bernaut and Raymond L. Garthoff World Politics Vol. 3, No. 3 (Apr., 1951), pp. 317-339.

16. Paul Chilton. Nukespeak: Nuclear Language, Culture and Propaganda' in C. Aubrey (ed.), Nukespeak: The Media and the Bomb, Comedia Publishing Group, London, pp. 94-112

УДК 81'271(045)

Н.В. Войнаровская, к.пед.н., И.В. Ткачук, ассистент
Винницкий торгово-экономический институт КНТЭУ

РАЗВИТИЕ МЕЖКУЛЬТУРНОЙ КОММУНИКАЦИИ В РАМКАХ ПРОЦЕССА ГЛОБАЛИЗАЦИИ

Актуальность темы исследования обусловлена динамизмом изменений во всех сферах жизни современного общества. Одним из проявлений этого является повышенный интерес к культуре. Глобальные тенденции общемирового развития требуют осмысления проблем межкультурной коммуникации представителей разных культур и социумов, в которую интегрируются все сферы человеческой коммуникации на уровне индивидов, социальных групп, государств и цивилизаций как в рамках одной культуры, так и при взаимодействии разных культур.

Человечество в XXI веке вступило в новую эпоху своего развития – эпоху глобализации. Современная глобализация по своим масштабам и последствиям представляет собой абсолютно уникальное явление. Во-первых, являясь результатом экспансии западноевропейской цивилизации, она охватывает всю обитаемую часть планеты, приобретает всемирный характер. Во-вторых, покоряя пространство и время при помощи новейших технологических средств, она максимально сближает различные страны и культуры. В-третьих, она имеет системный характер, поскольку охватывает практически все – экономические, технологические, политические, социокультурные – аспекты жизнедеятельности современных обществ.

Распространение одинаковых, культурных образцов по всему миру, открытость границ для культурного влияния и расширяющееся культурное общение заставили ученых обратить внимание на роль межкультурной коммуникации в процессе глобализации современного мира.

Явление межкультурной коммуникации, характеризующее жизнь современного общества, зародилось в сфере бизнеса, производства и образования. Именно поэтому культурологическое и лингвострановедческое направление в первую очередь преследуют цель обеспечить межкультурное общение и взаимопонимание между партнерами. По определению Клиффорда Герца, культура – это средство при помощи которого люди «общаются, обеспечивают связь времен и развивают свои знания по поводу того, как следует относиться к жизни. Культура – это понятийное множество, в пределах которого человеческие существа интерпретируют свой опыт и направляют свои поступки». [1; с. 57]. Межкультурная коммуникация позволяет раскрыть механизм процесса глобализации социокультурного пространства.

Колоссальное увеличение культурных контактов, ставшее возможным на основе развития современных систем коммуникации, привело к трансформации культурных значений и знаний. Коэн и Кеннеди пишут о важных последствиях такого рода трансформаций.

1. Стало возможным переносить и трансплантировать культурные значения из одного (оригинального) социального контекста в другой.

2. Несмотря на то, что элементы культуры из других контекстов проникают к нам фрагментарно, мы имеем средства доступа к гораздо большему числу таких фрагментарных знаний, чем когда-либо раньше. Кроме того, мы имеем возможность получать эти знания из множества разных источников.

3. Мы можем получить полную картину жизненного стиля какого-то другого народа на основе визуальных образов, передаваемых по телевидению или через кинематограф.

4. Информация о жизни других народов стала не только доступна, но и практически необходима для выживания. Если эти знания игнорировать, то можно оказаться «за бортом» многих преимуществ современности.

5. Электронные масс-медиа и транспортная коммуникация позволяют инкорпорировать людей в единый мир повседневного опыта, описанный М. Мак-Люэном при помощи термина «глобальная деревня». Особенно это заметно в случае, когда проходят такие мега-события, как Олимпийские игры или чемпионат мира по футболу.

6. Многие люди осознают, что они живут в плюралистическом, мультикультурном мире и могут участвовать в социальных и культурных практиках, которые раньше были им недоступны: национальные кухни, музыка, религиозные и брачно-семейные практики других стран. [1; с. 48-49].

Таким образом, информация о жизни других народов не только доступна, но и практически необходима для выживания. Если эти знания игнорировать, то можно лишиться многих преимуществ современности.

Одной из специфических характеристик межкультурной коммуникации в условиях глобализации является немислимый ранее рост культурных контактов. Несмотря на множество определений, под культурой большинство социологов понимают совокупность усвоенных в ходе социализации и инкультурации идей, ценностей, образцов поведения, знаний, эстетических предпочтений, правил и обычаев, которые разделяются действующими индивидами определенного общества. Совокупность культурных представлений позволят людям формировать уникальный (отличный от других) образ жизни. Новое глобальное измерение культур, выстраиваемое в широком пространстве ценностной коммуникации, наполняет новым содержанием сам процесс глобализации. Это «культурная глобализация», характерными признаками которой становятся тенденции взаимодополняемости и взаимопроникновения, определяющие формирование иных различных линий, новых локальностей и нового многообразия жизненных практик. [2]. Ценности культуры задают направление, характер, содержание и интенсивность

общественных преобразований, потому осознание локального как аспекта глобального в межкультурной коммуникации позволяет уменьшить унифицирующие тенденции глобализации. [3].

Таким образом, в условиях глобализации проблема межкультурной коммуникации является центральной. Это связано не столько с миграционными потоками, сколько вообще с интенсификацией информационно-коммуникативного пространства. Глобализация способствует динамичному развитию межкультурных контактов обществ, социальных групп и индивидов, созданию новых социокультурных образований.

Глобализация коренным образом изменила мир, поэтому необходимость успешного взаимодействия со всеми народами и государствами является вопросом выживания всего человечества. Коммуникация между глобальной и локальной культурами включает влияние отдельных регионов друг на друга, что способствует успеху межкультурной коммуникации и избеганию конфликтов. Игнорирование межкультурных различий приводит к возникновению социокультурных конфликтов. Успешная социализация в глобальном мире невозможна без знания и учета законов успешного межкультурного взаимодействия. Главнейшим условием успеха межкультурной коммуникации в эпоху глобализации является воспитание толерантного отношения к другим культурам, языкам и их носителям. Следуя принципам межкультурной коммуникации, человечество может и должно находить компромиссы и использовать диалог как самое оптимальное средство выживания. В этой связи Европейский союз объявил 2008 г. годом «Межкультурного диалога».

Список литературы:

1. Бенхабиб С. Притязания культуры. Равенство и разнообразие в глобальную эру / Сейла Бенхабиб. – М.: Логос, 2003. – 350 с.
2. Межуев В.М. Культура в контексте модернизации и глобализации / В.М.Межуев // Теоретическая культурология. - М.: Академический проект; Екатеринбург: Деловая книга, РИК, 2005.- С.317.

3. Чумаков А.Н. Глокализация / А.Н. Чумаков // Глобалистика: энциклопедия. - М.: ОАО Издательство «Радуга», 2003.-С.1138.

УДК 81'25+316.734

V. Vukolova, PhD (Philological Sciences)

Vinnytsia Institute of Trade and Economics KNUTE,

D. Nechyporenko, MBA student

Kyiv-Mohyla business-school

FROM ETHNOCENTRISM TO ETHNORELATIVISM: STAGES OF INTERCULTURAL SENSITIVITY BUILDING

Intercultural communication is not a new human endeavor. From a historical perspective, successful intercultural communication has been the exception rather than the rule. The history of humankind details an ongoing antipathy and hostility toward those who are different. Emphasizing the cultural differences among the people of the world invites the desire for understanding those differences. Increasing this understanding, in turn, revitalizes the interactions between people. This renewal of our disposition to being social may be that unifying element that we like to refer to as 'human nature'.

Differences in language, food, dress, and attitudes toward time, work habits, social behavior, and the like can cause many of our intercultural contacts to be frustrating or even unsuccessful. As Milton Bennett notices, "Intercultural sensitivity is not natural. It is not part of our primate past, nor has it characterized most of human history. Cross-cultural contact usually has been accompanied by bloodshed, oppression, or genocide" [1, p. 21].

M. Bennett (1993) defines intercultural sensitivity in terms of stages of personal growth. His developmental model posits a continuum of increasing sophistication in dealing with cultural difference, moving from ethnocentrism through stages of greater recognition and acceptance of difference, which Bennett calls "ethnorelativism". Developing intercultural sensitivity means in essence to learn to recognize and deal with, the fundamental difference between cultures in perceiving the world.

Central to any discussion of ethnocentrism is the importance of both the assumption of cultural difference and the assumption of cultural similarity. Overcoming ethnocentrism involves more than “getting used to” cultural differences. After having been raised in one culture, sudden immersion in a different culture can trigger a series of complex emotions and reactions. For some, it can come as a shock that their worldview isn’t universal, but is instead just one of many equally valid worldviews. For others, fundamental differences among people from different backgrounds can be difficult to accept. Still others will immediately admire the “beautiful” and “exotic” characteristics of a foreign culture, and may even temporarily shun their own background. Regardless of your initial attitude towards cultural differences, it is important to develop genuine intercultural sensitivity in order to be an effective intercultural communicator.

"Ethnocentrism" is a commonly used word in circles where ethnicity, inter-ethnic relations, and similar social issues are of concern. Ethnocentrism is the tendency to believe that one's ethnic or cultural group is centrally important, and that all other groups are measured in relation to one's own.

Jason Patent gives us brief characteristics of each stage of M.Bennett's "developmental model" [2]: Stage 1, Denial, is the most basic form of ethnocentrism: no other groups even exist that are worthy of attention. Defense/Reversal is stage 2. In Defense, there is open acknowledgment of difference, and along with it a sense of threat. We defend ourselves against the threat by insisting that “our way” is better. Denigration is the hallmark of the Defense stage. Reversal, the mirror image of Defense, occurs when we denigrate our own culture, having become immersed in another culture which we have decided is superior. Minimization, stage 3, is further along the developmental path, because not only is cultural difference recognized, but it is no longer denigrated. What unites all humanity is put at the forefront; cultural differences are presumed to be less important than what we all share.

The goal is to move from the ethnocentric stages of denial, defense, and minimization, to the ethnorelative stages of acceptance, adaptation and integration. Ethnorelativism assumes the equality and validity of all groups and does

not judge others by the standards of one's own culture. Fundamental to ethnorelativism is the assumption that cultures can only be understood relative to one another and that particular behaviour can only be understood within a cultural context". In the ethnorelative stages, difference is not any more perceived as a threat but as a challenge. An attempt is made to develop new categories for understanding rather than to preserve existing ones.

Ethnorelativism begins with the Acceptance of cultural difference. First, this acceptance begins with accepting that verbal and non-verbal behaviour varies across cultures and that all of these variations deserve respect. Second, this acceptance is enlarged to the underlying views of the world and values. As we move from Acceptance into the next stage, Adaptation, the focus shifts to developing the concrete skills that allow us to genuinely shift from our own default cultural point of reference to a point of reference based in another culture. Central to adaptation is empathy, the ability to experience a situation different from that presented by one's own cultural background. It is the attempt to understand the other by taking up his or her perspective.

In the final stage, Integration, we cease to have a single primary cultural framework as a reference point for thought and action. Instead, we are able to draw equally on whatever frameworks we have become fluent in through our experiences.

Bennett's model has proven to be a good starting point for the design of trainings and orientations that deal with developing intercultural sensitivity. It underlines the importance of difference in intercultural learning, and points out some of the (non-efficient) strategies of how to deal with difference.

References:

1. Bennett M. Towards Ethnorelativism: A developmental model of intercultural sensitivity / Milton Bennett // Education for the Intercultural Experience [M. Paige (Ed.)]. - Yarmouth, ME: Intercultural Press, 1993, P. 21.

2. Patent J. A New Look at Ethnocentrism / Jason Patent. - [Электронный ресурс]. - Режим доступа : <http://www.jasonpatent.com/2013/06/18/a-new-look-at-ethnocentrism/>

CULTURAL COMMUNICATION THROUGH TRANSLATION

Translation is eventually a human activity which enables human beings to exchange ideas and thoughts regardless of their different tongues and cultures. Recently, the relationship between translation and culture has been reinforced and sustained by globalization and the expansion of the mass media. T. Hermans believes that translation should be recognized as a cultural practice [2]. E. Armellino suggests that the main aim of translation is to serve as a cross-cultural bilingual communication vehicle among people of different tongues and cultures [1]. Such views may support the idea that translation, as a means of communication, has the potential to foster intercultural communications and mutual understanding. Translating a target language in a meaningful sense requires understanding the cultural context of that target language.

Culture and translation and the relationship between them are valuable issues due to the importance of human communication in the world. The variety of languages with different cultures and necessity of communications in human life caused translation to be a very effective factor in communicating, exchanging cultures, and knowledge. Thus, it seems that language and culture are closely related and it is essential to consider both in the process of translation.

Translation is often regarded as a project for transferring meaning from one language to another. Translation is a form of interlingual communication that involves a Source language and a Target language. Translators are concerned to capture and convey meaning in interlingual communication. Meaning is a complex notion. Meaning is divided into denotation and connotation. So some translation experts often talk about translation as a project for transferring messages from one language to another. Translation is an art which requires appropriate knowledge of both source and target language.

Translator is a writer who formulates ideas in words addressed to readers. The only difference between him and the original writer is that these ideas are the latter's. Another difference is that the work of the translator is even more difficult than that of the artist. The artist is supposed to produce directly his/her ideas and emotions in his/her own language however intricate and complicated his/her thoughts are. The translator's responsibility is much greater, for s/he has to relive the experiences of a different person.

The concept of culture is fundamental to any approach to translation. If translation is defined as source text induced text production, translation into a foreign language will always be an instance of intercultural communication. The translator will have to bridge the gap, small or large, between two cultures.

Since translation is recognized as an act of culture-specific communication, a translator is the 'first reader' of the other culture as is shown in the foreign language text and he is expected to present the other in a primary process. It should be also mentioned that for the translator learning to translate means 'learning to read', i.e. to produce meanings which are acceptable for the cultural community the reader belongs to. Each translated text for a target public that has no access to the original, is the source text for a different and new way of reading.

More recently, not much attention has been paid to translating culture-bound elements into a foreign language. With culturally-bound words is often impossible to replace a message or statement in one language by the same message or statement in another language [1]. Central to translating culture is translating culturebound expressions. Culture-bound expressions involves; metaphors, proverbs, idioms and collocations. Particularly, idioms and collocations constitute a core portion of authentic communications among native English speakers.

Translation not only transfers fundamental aspects and features of culture but also it transfers modern science, and foreign histories. Therefore, that a translator's job is to eliminate and destroy boundaries is not always true. It crosses the borders to communicate cultures.

Translation plays a vital role in making a culture universal and general. It acts as a bridge to communicate all kinds of languages specially those similar to each other considering their linguistic features and cultural customs in all parts of the world. So it links all units of the world in the global network.

Translation problems can be mainly divided into linguistic translation problems and cultural translation problems: the linguistic translation problems include grammatical differences, lexical ambiguity and meaning ambiguity; the structural differences between two languages in texts sentence, structure and supra-segmental features give rise to certain translation problems. The cultural translation problems refer to different situational features. It is a result of the differences in the culture specific (verbal) habits, expectations, norms, and conventions verbal and other behaviors. Culture constitutes another major problem that faces translators a bad model of translated pieces of literature may give misconceptions about the original.

As far as translation is concerned, there is a need for systematic study of the difference between the two languages as well as of the two societies, due to the fact that there are certain terms, metaphors etc., that are culture bound. Translation of such semantics requires real understanding of the culture of the societies concerned. There are many differences between societies, and there are also cultural and historical .In addition to that, there are also lexical and grammatical differences between the respective languages .Because of these differences, it might sometimes be difficult to relay an exact equivalent of certain collocations, idioms or metaphors. Therefore, one has to provide a semi-equivalent to clarify the meaning to the reader.

We should note that culture is not material phenomenon; it does not consist of things, people, behavior, or emotions. It is rather an organization of these things. It is the form of things that people have in mind, their model of perceiving and dealing with their circumstances. Culture is the total life way of people, the social legacy the individual acquires from his group. Culture would be transferred through language. As Sapir-Whorf argues, different thoughts are brought about by the use of different forms of language. One is limited by the language used to express one's ideas. Different languages will create different limitations, therefore people who share a

culture but speak different languages, will have different world views. Still, language is rooted in culture and culture is reflected and passed on by language from one generation to the next. From this, one can see that learning a new language involves the learning of a new culture. Culture links the past, present and future together. Translation is not just a literal recasting of a work from one language to another, but is also an adaptation of one culture's values and biases into another. Moreover, translation seems to be the only possible way to "unite" all cultures in order to create cultural network, cultural globalization. However, Translation which causes to insert new words from foreign languages, in most cases damages that language. By cultural (linguistical, literary) globalization we mean the union of all the forms of culture that matter and that imprint their values to the art of the people. Therefore, we strongly believe that "to translate means to circulate," and this is what our world really needs: the freedom to find the right ways to express itself, to understand and to be understood out there, by the other. If done correctly, translation has this prerogative of being the way and the means to make it happen. The translator, as it has been proved, should be an 'intercultural mediator.'

References:

1. Armellino E. Translating Culture-Bound Elements in Subtitling: An Example of Interlinguistic Analysis: a Scene from 'Scent of a Woman' / E. Armellino // Translation Journal. – 208. - 12/2. – P. 34-40.
2. Hermans T. Translation in systems: Descriptive and System-oriented Approaches Explained / T. Hermans. – Manchester : St. Jerome, 1999. – 128 p.
3. Pym A. Limits and Frustrations of Discourse Analysis in Translation Theory / A. Pym // Fremdsprachen. – 1991. – Vol. 2 – 3. – P. 29 – 35.

**ІНТЕРАКТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА МЕТОДИ НАВЧАННЯ ЯК ЗАСІБ
ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ
ПЕРЕКЛАДАЧА**

COMMUNICATIVE AND PRAGMATIC PERSPECTIVES OF SHAPING TRANSLATION SKILLS

The abstract discusses major theoretical postulates concerning shaping translation and interpretation strategies in the framework of innovative approaches via application of special instructional procedures to help undergraduate students get required techniques and reinforce their interpretation skills. The author highlights the main issues, teachers should focus on so that to enhance students' linguistic and cultural awareness as well as to foster their progress in mastering translation and interpretation skills to deal with the peculiarities of the source and target language efficiently. Methodological recommendations and effective activities that aim at facilitating the process of acquiring the skills by translators-trainees are discussed to explain the main methodological considerations that support shaping students' communicative and pragmatic skills.

At present educational methodology is changing radically due to the progress in all spheres of the life, the process necessitates EL instructors to be able to face the challenges caused by globalization factors. Innovative and interactive technologies call for the reconsideration of the ways of teaching languages and related study areas with the shift of the focus onto different aspects of language use, linguistic, communicative, expressive and pragmatic features becoming the major ones.

According to D.M. Brinton, M. A. Snow, M. B. Wesche, the fact that language behavior of the speaker is characterized by the linguistic, psychological and sociolinguistic factors that are determined by the cognitive processes and situational parameters in interaction, societal aspects, as well as micro-context and macro-context, leads to the necessity to emphasize it in the training [1, 3]. Moreover, it is important to draw a distinct line between spontaneous language production and language acquisition. These tasks are closely connected with the problems that are

being raised and studied within the framework of general research of the competence and performance of bilingual and multilingual speakers.

The significance of translation activities as well as the training programmes that offer effective and balanced preparation have reached undisputed popularity in modern methodology due to their objective of serving the purpose of ensuring cross-cultural communication. Translation (both bilingual and multilingual) has developed rapidly as such factors as international trade, increased migration, globalization, internalization of sport and arts, the expansion of the mass media and technology are key features of cross-cultural communication in the world at present [3].

Current researches in the field resulted in the assumption that bilingual or multilingual speakers use different codes for different languages, code switching being regarded a norm for competent language users. The other important factor deals with distinguishing basic knowledge from situational discourse knowledge. These are the very spheres that cause problems, difficulties and ambiguity. The data investigated prove pragmatic and more specific socio-pragmatic ambiguity to be the most difficult one to cope with, due to the fact that it inheres in a much wider discourse choices not limited merely by the use of lexical or/and structural units and require a more complicated procedure of implementing the correct maxims and maxim confluence. The consideration of the maxims enriches the content and the methods of EFL as it opens new possibilities for the learners' awareness and necessity of more diverse linguistic behaviour.

Translation deals with specific purposes of communicating messages and information within the cross-cultural context. For this reason, translators play an important and complicated role as transmitters of cultural, historic, social and political information while interpreting texts, speech and ideas in a variety of texts regardless the accuracy and adequacy of translation. Translation is believed to be a transfer process from a foreign language or a second language to the mother tongue, though the new demands in the field set forth the task of transferring texts to a target language that is not the mother tongue, but a foreign language, which makes the translating process a much harder task. The importance of training knowledgeable

translators, who know the language well and are aware of the peculiarities of language acquisition, have mastered the translation strategies and procedures, is the main task of educationalists. Still it leaves another important issue to consider – the knowledge of specific areas that needs the systemic use of special activities and techniques. For example, there is always a way of approaching a text, whether the translator chooses the author-centered traditional model, the text-centered structuralist model or the cognitive reader-centered model.

The theoretical consideration that is essential for training future translators concerns the main obstacles in the translation process believed to be caused by the linguistic complexity of the languages, namely grammar, vocabulary, semantics and phraseology. R.A. Hudson puts the idea of ‘culture’ into focus, explaining that ‘linguistic untranslatability’ is connected with so called true and false friends, calque, and other kinds of interference; terms in different areas, neologisms, aphorisms, etc.), while ‘cultural untranslatability’ is understood as the peculiarities of stable linguistic expressions such as idioms, sayings, proverbs, nonce words, jokes, puns et cetera [2]. Thus, to convey an accurate meaning becomes a very difficult task if the target language does not have the correlative concept in its semantic and cognitive aspects.

The most effective way to deal with the problems of untranslatability is "contextualization," i.e. the ability to find the closest in meaning interpretation of the "non-existing" element within its context. The quality of translation is the result of the complex cognitive and linguistic process that is based upon such inseparable elements as knowledge, skills, training and qualifications, cultural background, world outlook, life experience and expertise. Consequently, the most essential characteristics, that good translators should have, are primarily of linguistic, educational, personal, social and cultural nature. Besides, proper reading comprehension ability, as well as the knowledge of specialized subjects derived from specialized training and a cultural background, the right understanding of major peculiarities of cross-cultural and interlingual communication, are considered obligatory skills that can help ensure high quality translation.

Contemporary linguists, working in the field of translation, claim that comprehension and interpretation of texts imply the necessity of considering the textual, referential, cohesion and naturalness levels, as it includes reading comprehension and message interpretation, i.e. encoding and decoding. Besides the application of various strategies, appropriate choice of adequate techniques is another key factor. In addition, it is important to evaluate or assess the quality of translation that is predetermined by the capacity of translators to assess the problems and obstacles correctly, the issue that cannot be overlooked either.

To sum up, according to most translation theories specific approaches to text translation tend to be similar, so translators will adopt one model or another, but many will integrate different approaches regarding the nature of the language as the main means of communication. Translating problems caused by cultural untranslatability are dealt with application of various techniques, compensation, loans, explanatory notes, adaptation, equivalence, paraphrasing, analogies, etc. as translators should be well aware that meaning is conveyed not only by words – transferring messages requires adequate techniques of decoding and re-coding of information.

References:

1. Brinton D. M., Snow M.A., Wesche M.B. Content-based second language instruction / D.M. Brinton, M. A. Snow, M. B. Wesche. – Boston: Heinle and Heinle, 1989.
2. Hudson R. A. Sociolinguistics / R.A. Hudson. – Cambridge: Cambridge University Press, 1980.
3. Spiro R. J., Jehng J. Cognitive flexibility and hypertext: Theory and technology for the non-linear and multidimensional traversal of complex subject matter / R.J. Spiro, J. Jehng // Cognition, education, and multimedia / Eds. D. Nix and R. Spiro. – Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum Associates, 1990.

J. Chuhu, Master of Business Administration

R. Ireland, Master of English

Groningen, the Netherlands

INTEGRATING CULTURE WITH THE LANGUAGE SKILLS TO TRAIN A KNOWLEDGEABLE TRANSLATOR

The abstract focuses on the issues related to the integration of culture with the four traditional language skills in the English as a Foreign Language (EFL) classroom from the perspective of the Content-Based Instruction (CBI) and Task-Based Instruction (TBI). It also emphasizes how the Internet as a huge resource of a number of culture related sites as a learning tool can provide valuable opportunities to develop foreign language skills in an enhanced environment so that to promote effective cooperative learning in the EFL class.

Currently English teachers are encouraged to focus on culture in the EL classroom due to the increasing importance of social, cultural and historic aspects that are included in the classroom input more often. The importance of integrating culture with the four traditional language skills into the EFL curriculum is predetermined within the CBI and TBI as these approaches help promote students' meaningful engagement with content learning, language skills development as well as incorporate culture issues [2].

The main idea behind the approach is to offer appropriate conditions for language learners through exercising a set of methodological principles that regard thematically organized materials, coherent and meaningful information, the development of students' ability to process authentic materials, as well as the enrichment of knowledge in a sequence of specially designed tasks with emphasis on the language skills.

One of the leading experts in the field of language learning motivation, learning strategies, and instructional methods Rebecca Oxford claims that teaching EFL conjures up the image of a tapestry. As a tapestry is woven from many strands, which

must be interwoven in positive ways to produce a strong and colorful piece, so are the strands of the tapestry in EFL teaching made up of the characteristics of the teacher, the learner, the setting, and the relevant languages [4].

The authors also maintain that there are three key factors that are to be regarded in every ESP class:

- 1) the teaching style should address the learning styles of the students;
- 2) the language learner should be motivated to learn systematically in a conscientious way;
- 3) the setting should be provided with resources that strongly support the teaching process.

The primary skills of listening, reading, speaking and writing are associated with other modules of grammar and vocabulary. A skillful combination of the skills and modules is sure to result in communicative competence.

Ellis R. states that communicative goals are best achieved by giving attention to language use and not just usage, to fluency and not just accuracy, to authentic language and contexts, and to the students' eventual need to apply classroom learning to unrehearsed contexts in the real world [1].

Language learning implies learning of culture. If language is viewed as social practice, then culture should become the core of language teaching to the extent that cultural awareness should be viewed as enabling language proficiency. According to Kramsch C., Rodgers T., Savignon S. J., course design should integrate the language skills within a context of meaningful cultural learning when teaching within a communicative framework [3, 5, 6].

The ideas discussed above lead to the obvious conclusion that, on the whole, ESP instructors should organize their classrooms around practical tasks in which language learners engage, either inside class or in the real world. For example, a job interview task reveals how the principles of listening, speaking, reading, writing and culture become interwoven and reflect what the learners are supposed to do with language.

As the CBI and TBI are considered to be two exponents of Integrated-Skill approaches, advantageous for learners and teachers due to their focus on the promotion of learning real content, which highly motivates students of various ages and backgrounds, they should be applied in a systematic mode in the EFL/ESP setting.

Another methodological issue in the ESP is CALL that offers an invaluable source of learning opportunities and materials. It provides teachers with a medium for helping learners acquire the target language, thus developing all language skills in an integrated manner. One such tool is the Internet with its numerous sites, many of which contain materials with high educational potential, informative sites being one of the most challenging but effective means. Content and task-based activities provide opportunities for developing English language skills and gaining experience of the target language culture.

To conclude, integrating culture with the four traditional language skills in the EFL classroom within the CBI and TBI framework is an essential task as well as a means that helps develop students' linguistic skills and promotes effective cooperative learning in the English class.

References:

1. Ellis R. *Task-based Language Learning and Teaching* / R. Ellis. – Oxford : Oxford University Press, 2003. – 387 p.
2. Hinkel E. *Current Perspectives on Teaching the Four Skills* / E. Hinkel // *TESOL Quarterly*. – 2006. – Vol. 40(1). – P. 109-131.
3. Kramsch C. *Context and Culture in Language Teaching and Learning* / C.Kramsch. – Oxford : Oxford University Press, 2003. – 111 p.
4. Oxford R.L. *Language Learning Styles and Strategies* / R.L. Oxford // *Teaching English as a Second or Foreign Language* / Ed. M. Celce-Murcia. – Boston : Heinle & Heinle, 2006. – P. 359–366.
5. Rodgers T. *Methodology in the New Millennium* / T. Rodgers // *English Language Forum*. – 2003. – Vol. 41. – No. 4. – 2-8.

6. Savignon S.J. Communicative Curriculum Design for the 21st Century / S.J.Savignon // Forum. – 2002. – Vol. 40(1). – P. 2–7.

УДК 378.147

N.L. Zamkova, Doctor of Philosphic Sciences,
Vinnytsia Institute of Trade and Economics
of Kyiv National University of Trade and Economics

USING RUBRICATING TECHNIQUE OF “ED TPA” WHILE DEVELOPING INTERPRETERS’ PROFESSIONAL COMPETENCE

Current request for modern, updated teaching techniques is becoming very urgent nowadays. The combination of instructional methods and innovative technologies should support contemporary students with needed efficient materials and create comfortable, creative environment for learning. Ed TPA products, created by Stanford Center for Assessment, Learning, and Equity (SCALE), are highly stimulating and lead to organizational changes of the courses [1]. Besides, Ed TPA provides technical assistance and consulting to educational institutions in different locations.

Ed TPA is convenient for training interpreters and developing their professional competence, while it helps to activate students and teaches them how to gain new knowledge concerning their former levels. Simultaneously, Ed TPA settles differentiation and individualization of the instructional process by means of rubricating and evaluating various levels. Planning segment is the crucial prior step for any teacher because it identifies the best ways of reaching educational goals of the teaching process within the system of practical classes, dedicated to one certain subject.

Speaking about planning section of Ed TPA technique initially, we would like to highlight constructive composition of this process within four parts: what to think about, to do, and to write, and how it will be assessed. Teachers should not only understand teaching content but also be able to provide learning opportunities

based on knowledge and demands of their students. Therefore, gradually from thinking to practical assessment a teacher can implement all recommendations suggested in the paragraphs of the planning section of the Ed TPA Handbook.

Literacy Planning Rubrics, each of which consists of five levels, deserve positive evaluation. Especially “Rubric 2: Planning to Support Varied Student Learning Needs”, while it provides connection of student’s previous level of knowledge with new learnings. Besides, five levels inform about the correct way of behavior with five different groups of students with different learning orientation. Using such rubrics is the bright example of differentiation in education and the importance of its role for diversity. As a result, rubrics of Ed TPA show students’ abilities to perform new activities, based on new skills and knowledge [3, p. 51].

As far as we are concerned, ideas in the subsection about “Supporting Literacy Development through Language”, are efficient and worth using within interpreters’ training practice. Basing on students’ language assessment, educators list eleven most popular linguistic functions such as analyze, argue, categorize, compare / contrast, describe, explain, interpret, predict, question, retell and summarize. Further, it gives recommendations for performing learning tasks combining additional language demands (written or oral).

As it follows from Ed TPA frameworks, whether it is verbal or written language, it ought to be academic. Such style of communication assists students in improving and expressing content understandings. Academic level shows the subject that students need to learn and use to contribute and involve in clear ways in the content area [4, p. 28]. There are instructional purposes, which teachers need to deliberate as they intend to support student learning of the curricular. They include such linguistic segments: discourse, syntax, vocabulary and language functions.

To our opinion, information about writing a lesson plan, suggested in the chapter “What Do I Need to Do?”, is helpful for teachers with different length of experience. This section enumerates official documents, which must be obligatory

included to the lesson plan, irrespective of teacher's professional level. Among them, there are academic content standards, instructional strategies and learning tasks, instructional resources and materials, and others. A thoroughly developed outline of a practical class should be an integral part of the whole course, logically and successively built, so that a new teacher could easily find out the current stage of training and follow the course.

Some educationists skeptically refer to Ed PTA practice, as far as the potentials of education are powerful. According to the reports, covering innovation and inequality in education, higher Ed TPA scores correlate with higher student reading scores, although good results on the Ed TPA didn't correlate with better writing scores [2]. Teachers separated in their responses to Ed TPA, with some more positive about their experience. In addition to it, plenty of the material in the Ed TPA is respectable and the only hardship, which arises, is using assessment as the policy tool.

The planning phase of a practical class is a primarily footstep of the preparation process, which plays the decisive role for the practical class totally and helps teachers to direct students in mastering new skills through most fruitful methods. The newest teaching methods should be not only intuitively appealing but also resultative and supported by empirical evidence. Rubrics of Ed TPA developments proved to meet the requirements of modern educational methods while being continuous and possessing features of comprehensive evaluation, emphasis on the understanding of concepts, differential learning, differentiated instruction and inquiry-based learning. Rubrics and components of the Planning section of Ed TPA Handbook relate to learning objectives and chief focus, with attention to characteristics of the entire class, particular individuals, and groups with related requirements.

References:

1. Ed TPA Handbook . – Stanford : Stanford Center for Assessment, Learning, and Equity SCALE, 2015. – 77 p.

2. Garland S. Why don't more teachers like the edTPA? [Электронный ресурс]: The Hechinger Report // Covering Innovation & Inequality in Education. – 2016, May – Режим доступа до сайту: <http://hechingerreport.org/dont-teachers-like-edtpa/>

3. Hildebrandt S. Assessing the Effectiveness of New Teachers with edTPA™ / Hildebrandt S., Hlas A. // Language Educator. – 2013. – Volume 8, №3. – P. 50-51

4. Wilson B. Metaphors of instruction: why we talk about the learning environments / B.Wilson // Educational Technology. – 1995. – Volume 35, № 5. – P. 25-30.